

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Sotsiaaltöö korralduse osakond

Helen Maripuu

**TULEVANE SOTSIAALTÖÖTAJA: TEMA
MOTIVATSIOON JA PROBLEEMID
HARIDUSE OMANDAMISEL**

Lõputöö

Juhendaja: Tiiu Kamdron, PhD

Pärnu 2016

Soovitan suunata kaitsmisele

(juhendaja allkiri)

Kaitsmisele lubatud “.....“ a.

TÜ Pärnu kolledži.....osakonna juhataja

.....

(osakonna juhataja nimi ja allkiri)

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

(töö autori allkiri)

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Teoreetiline ülevaade sotsiaaltööst ja motivatsioonist	6
1.1. Sotsiaaltöö kui elukutse	6
1.2. Sotsiaaltöö õppimisvõimalused	12
1.3 Motivatsioon ja selle allikad	15
1.3.1 Peamised õpimotivatsiooni käsitlused	18
1.3.2 Enesetõhususe seosed õpimotivatsiooniga	20
2. Uuring sotsiaaltöö üliõpilaste motivatsioonist ja probleemidest hariduse omandamisel	23
2.1. Uuringu meetod ja valim	23
2.2 Uuringu tulemused	26
2.3 Arutelu ja järeldused	34
Kokkuvõte	38
Viidatud allikad	41
Lisa 1. Küsimustik kaugõppe sotsiaaltöö tudengitele	45
SUMMARY	53

SISSEJUHATUS

Käesoleva lõputöö teemaks on „Tulevane sotsiaaltöötaja: tema motivatsioon ja probleemid hariduse omandamisel“. Antud teema on aktuaalne, kuna sotsiaaltöö on ajaga muutunud vabatahtlikust tööst professionaalseks elukutseks, kus töö tegemiseks on vajalik omada erialast kõrgharidust.

Sotsiaaltöö puhul on tegemist erialaga, mille kaudu on võimalik anda oma panus ühiskonna paremaks muutmiseks. Ometi tundub see olevat eriala kus töötasud on madalad; stressi ja läbipõlemise oht on suur; töötaja pingutused jäävad tihti märkamatuks, oht kritiseeritud saada on suur; tööturvalisus on madal ja töö iseloom on raske. Selle kõige põhjal võiks arvata, et see eriala ei ole eriti atraktiivne, kuid sellest hoolimata otsustavad paljud just selle ameti kasuks (Waterman, 2002, lk 4).

Ka erinevad uuringud on näidanud, et sotsiaallalal töötavad inimesed peavad selle ameti puuduseks seda, et töö on vaimselt kurnav ja selle eest makstav tasu liiga madal. Sellest lähtuvalt on uurimisprobleemiks välja selgitada põhjus, mis motiveerib üliõpilasi sotsiaaltöö eriala õppima ja millised on õpingutel tekkinud probleemid.

Lõputöö eesmärk on selgitada välja Tartu Ülikooli Pärnu kolledži (TÜPK), Tallinna Ülikooli (TLÜ) ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli (LVRKK) kaugõppe sotsiaaltöö korralduse eriala üliõpilaste motivatsiooni antud eriala omandamiseks ja õpingutel tekkivad probleemid.

Uurimus viidi läbi kvantitatiivse uurimismeetodiga 2016. aasta kevadel ja valim moodustati TÜPK, TLÜ ja LVRKK kaugõppe üliõpilaste seas sihipärase valiku alusel. Uurimus viidi läbi just kaugõppe üliõpilaste seas, kuna nad peavad õppekava täitma

päevase õppe üliõpilastega samas mahus, kuid iseseisvalt ja enamasti ka töö ja pere kõrvalt, mis on keerulisem, kuna nõuab üliõpilaselt suuremat pühendumist ja väga head ajaplaneerimisoskust.

Lõputöö eesmärgist lähtuvalt on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Millised olid määravad tegurid ülikooli ja eriala valikul?
2. Millised motiveerivad tegurid aitavad õpingutele kaasa?
3. Milliseks hindavad üliõpilased oma enesetõhusust?
4. Millised on õpingutel tekkivad probleemid?
5. Kellelt saavad üliõpilased õpingute jooksul kõige enam tuge?

Töö jaoks püstitatud eesmärgi täitmiseks seatakse järgmised uurimisülesanded:

- anda teoreetiline ülevaade sotsiaaltööst;
- tuua välja teoreetilised seisukohad motivatsioonist, õpimotivatsioonist ja enesetõhususest;
- selgitada välja sotsiaaltöö korralduse eriala üliõpilaste motivatsioon antud eriala omandamiseks;
- selgitada välja milliseks hindavad üliõpilased oma enesetõhusust;
- selgitada välja millised on õpingutel tekkivad probleemid.

Lõputöö koosneb kahest peatükist ja alapeatükkidest. Esimene peatükk annab teoreetilise ülevaate sotsiaaltööst, selle arengust ja õppimisvõimalustest. Lisaks käsitletakse motivatsiooni, õpimotivatsiooni ja enesetõhususe seost õppimise ja töötamisega. Teine peatükk sisaldab uurimuse empiirilist osa, kus kirjeldatakse uurimuse meetodit, läbiviimist ja tulemusi.

1. TEOREETILINE ÜLEVAADE SOTSIAALTÖÖST JA MOTIVATSIOONIST

1.1. Sotsiaaltöö kui elukutse

Inimene kulutab suure osa oma ajast tööle. Mõni teab juba lapseeas saati, kelleks ta saada tahab, aga enamustel läheb selleks kauem aega. Karjääri valikul peaks inimene eelkõige mõtlema oma huvidele, väärtustele ja oskustele. Kuigi töötasu suurus on oluline, peaks ka töö ise olema huvitav ning pakkuma tegijale uusi väljakutseid ja võimalusi. Saksakulm (2015, lk 8) kirjeldab karjääri planeerimist kui kogu elu kestvat tegevust, mis sisaldab elukutsevalikut, eriala omandamist, töökoha otsimist, tööle siirdumist, täiendkoolitustel käimist, samuti karjääri jooksul toimuvaid töökoha muutusi, mille hulka kuulub ka uue ameti või eriala omandamine.

Inimeste üksteise abistamine on ühiskonnas eksisteerinud sama kaua kui inimkond. Alati on olnud inimesi, kes mingil põhjusel ise oma asjadega toime ei tule ning vajavad seetõttu kellegi teise abi. Algselt polnud abi andmine reguleeritud ning seda anti halastuse korras, kuid ühiskonna arenedes sai abistamisest hea tahte näitamine teiste vastu. Üheks oluliseks aktiks sotsiaaltoetuste kujunemisel sai Inglismaal 1601. aastal vastu võetud Poor Law ehk vaeste seadus, millega riik võttis teatud vastutuse töökõlblike vaeste, töövõimetute ja hoolduseta laste abistamiseks. Teiseks oluliseks dokumendiks oli 1884. aastal Saksamaal vastu võetud Otto von Bismarcki sotsiaalkindlustuse seadus õnnetuste, haiguste ja vananemisega seotud vajaduste leevendamiseks. Olulise tähendusega on ka 1948. aastal Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni poolt vastu võetud Universaalne Inimõiguste Deklaratsioon, mis määratleb, et kõik inimesed sünnivad vabade ja võrdsetena oma väärikuselt ja õigustelt (Kreem, 1995, lk 31-33).

Eestis teostasid algselt hoolekandelist tegevust kirikud ja kogudused, kus abi anti halastusel ja oli pigem juhuslik. Esimese Eesti Vabariigi ajal hakkas kujunema terviklik hoolekandesüsteem ning 19. juuni 1925 võeti vastu Hoolekandeseadus. Nõukogude ajal läks hoolekande korraldamine riigile üle ja abi said vaid teatud grupid või need, kes aktiivsemalt nõudsid, kuid taasiseseisvumisega läks suur osa hoolekandelisest tööst kohalikule omavalitsusele tagasi (*Ibid.*, lk 53-54).

Sotsiaalhoolekande ülesandeks on osutada abi toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks kõigile abivajavatele isikutele. Inimõigusi austades on lähtutud sellest, et rahalised toetused ja avatud hoolekande teenused on esmajärgulised ja normaalsed toetuse vormid. Võib öelda, et sotsiaalhoolekande tarbijateks on mingil ajahetkel põhimõtteliselt kõik kodanikud, eriti elu alguses või lõpus (Malvet & Mikkola, 1998, lk 46).

Sotsiaalhoolekande seaduse §3 sätestab sotsiaalhoolekandelise abi andmise põhimõtted, millest lähtuvalt antakse inimesele abi vastavalt tema vajadustele. Eelistatud on meetmed, mis aitavad suurendada abivajaja iseseisvat toimetulekut. Kogu protsessi ajal toetab ja abistab teda vastava ala spetsialist ning kui vajalik kaasatakse abi andmisse ka abivajaja isiku perekonnaliikmed (Sotsiaalhoolekande..., 2015).

Läbi sotsiaaltöö püütakse leevendada vaesust, vabastada kaitsetuid ja rõhutuid ning edendada sotsiaalset kaasatust ja ühiskonna sidusust. Sotsiaaltöö põhineb eeldustel, et sekkumine toimub olukorras, mis nõuab muutust ja arengut, olgu see siis isiku, perekonna, grupi, kogukonna või ühiskonna tasandil. Sotsiaaltöö ülimateks põhimõteteks on inimese olemusliku väärtuse ja inimväärikuse austamine, kahjustamisest hoidumine, erinevuste austamine ning inimõiguste ja sotsiaalse õigluse kaitsmine (Selg, 2014, lk 10).

Marju Medar on tõlkinud Rahvusvahelise Sotsiaaltööd Õpetavate Kõrgkoolide Assotsiatsiooni (IASSW) sotsiaaltöö definitsiooni:

Sotsiaaltöö on nii praktiline põhinev kui ka akadeemiline teadusala, mis aitab kaasa sotsiaalsetele muutustele ja arengule, inimeste võimustumisele ja vabanemisele ning edendab sotsiaalset ühtekuuluvust. Sotsiaaltöös on tähtsal

kohal sotsiaalne õiglus ja inimõigused, kollektiivne vastutus ja erinevuste austamine. Toetudes sotsiaaltöö teooriatele, sotsiaal- ja inimteadustele ning pärimusteadustele, ärgitab sotsiaaltöö inimesi ja struktuure ületama elus ettetulevaid raskusi ning suurendama heaolu (viidatud Selg, 2014, lk 9 vahendusel).

Sotsiaaltöö kolm komponenti on sotsiaaltöötaja, klient ja nende kohtumise kontekst ning igaüht neist mõjutavad nende sotsiaalsed ootused, kultuurinormid ja käitumismustrid. Sotsiaaltöö võib muutuda, areneda või kaduda vastavalt ühiskonnas toimivatele muutustele. Seega ka teadmised ja ideed, mida sotsiaaltöötajad kasutavad, alluvad sotsiaalsetele muutustele. Payne on välja toonud erinevad mudelid, mis selgitavad sotsiaaltöö olemust ja selle rolli ühiskonnas (Payne, 1995):

Psühhodünaamiline mudel - psühhoanalüüsi teooria koosneb inimkäitumise teooriast, isiksusetooriast ja psüühikahäirete ja nende ravi teooriast ehk siis anormaalne käitumine on sümptom, mida tuleb ravida.

Kriisisekkumine ja ülesandekeskne mudel - mõlemad mudelid püüavad parandada inimese suutlikkust eluliste probleemidega toime tulla. Ülesandekeskne töö keskendub praktiliste ülesannete täitmisele, mis aitaksid lahendada konkreetseid probleeme. Kriisisekkumine tähendab tegevusi, mis katkestavad inimese normaalsed funktsioneerimist takistavate sündmuste ahela.

Käitumuslikud mudelid - eesmärk on soovitava käitumise tõstmine ja ebasoovitava vähendamine. Seda meetodit on otstarbekas kasutada kui kliendi eesmärgiks on vabaneda mingist käitumisest ja nad ei suuda, kuid soovivad end kontrollida.

Süsteemsed ja ökoloogilised mudelid - süsteemid jagunevad mitteformaalseteks (perefond), formaalseteks (kogukonnagrupid) ja ühiskonna poolt loodud süsteemideks (koolid). Inimene on ühiskonna osa ning sotsiaaltöötaja püüab aru saada, millised on kliendi ja keskkonna vahelised probleemid, mis takistavad teda oma eesmärgi ellu viimast.

Sotsiaalpsühholoogilised ja kommunikatiivsed mudelid - selle mudeli juurde kuulub rolliteooria, mille põhjal rollid kujunevad sotsiaalsetest ootustest ja sildistamisest ehk me muudame oma käitumist vastavalt situatsioonile, milles me oleme ja meid ümbritsevate inimeste ootustele. Kommunikatsiooniteooria aitab mõista, et kui me midagi teeme on see reageering mingile saadud informatsioonile. Kommunikatsioon võib olla verbaalne või mitteverbaalne.

Humanistlikud ja eksistentsialistlikud mudelid - humanism ja eksistentsialism on elu mõistmise viisid. Humanistlik viis on hinnanguvaba ja suhtub inimesse kui indiviidi. Eksistentsialism käsitleb kuidas me tuleme toime eluga, milles on ka palju ebameeldivat. Inimesel on vajadus turvalisuse järele ja see võib meid takistada oma soovide ja eesmärkide realiseerimisel.

Kognitiivsed mudelid - kognitiivne teooria keskendub sellele, kuidas taju ja meie ümbruse analüüsimine meie käitumist juhib.

Radikaalne ja marksistlik mudel - radikaalne mudel usub, et ühiskond aitab kaasa isiklike probleemide tekkimisele. Marksistlik meetod uurib kuidas luuakse eluks vajalikud materiaalsed väärtused ning milliseid sotsiaalseid suhtlemisviise nad endaga kaasa toovad.

Jõustamine ja kaitsmine - individuaaltöö osa, mis püüab edendada klientide endi kontrolli ja mõju oma elule ja kogukonnale. Selle teooria alla kuulub ka õpitud abitus, mis põhineb tõestusel, et kui inimene näeb, et tema tegevusel pole mingeid tulemusi, ei suudagi ta midagi teha.

Sotsiaalteadlane Valdeko Paavel (2004, lk 60) näeb sotsiaaltöö meetodite klassifitseerimiseks sõltuvalt lähtealustest või lähenemisest erinevaid võimalusi. Üheks võimaluseks on klassifitseerida meetodid kliendikeskses ja osalejatekeskseks, mis koos moodustavad ühtse terviku.

Kliendikeskse jaotusaluse põhimeetodid (*Ibid.*, lk 60):

- töö üksikisikuga (kliendisuhe ühe konkreetse isikuga);
- töö grupiga (kliendisuhe mingi grupiga);

- töö kogukonnaga (kliendiks on terve kogukond, nt territoriaalsel alusel).

Osalevate praktikute keskse jaotuse põhimeetodid (*Ibid.*, lk 61):

- individuaalne töö (sotsiaaltöö praktik töötab konkreetse looga üksinda);
- meeskonnatöö (konkreetselt looga töötab konkreetne, erinevatest spetsialistidest koosnev formaliseeritud grupp);
- võrgustikutöö (konkreetselt looga töötab eri sektorite ja erialade praktikutest koosnev laiapõhjaline grupp).

Helve Maripuu kirjutab oma magistritöös, et "Edukaks töötamiseks peab spetsialist omandama teoreetilised põhielemendid, mis eeldab süvenemist erinevatesse teooriatesse ning teoreetiliste etappide tundmaõppimist ja analüüsimist, lähtudes praktilise töö tegemisel nii oma kui teiste kogemustest" (viidatud Selg, 2006, lk 76 vahendusel). Teadmiste ja praktika integreeritud lähenemine on üheks sotsiaaltöö tugevuseks kuna teadmisi ja praktikat kasutatakse inimest ja tema keskkonda silmas pidades, mis muudab lahenduse terviklikumaks ja tulemuslikumaks (Kilp, viidatud Selg, 2006, lk 73 vahendusel).

Sotsiaaltöökä vajalike teadmiste omandamiseks on vaja tunda sotsiaaltöö peamisi teooriaid ja meetodeid, kuid tuleb olla ka ise piisavalt paindlik ja loov ning kasutada erinevaid strateegiaid. Strateegias ühendatakse teoreetilised ja uurimuslikud teadmised tegevuses omandatud teadmiste ja oskustega (Tulva, 1998, lk 10).

Sotsiaaltööd on tihti kirjeldatud kui elukutset, mis teenindab riigi sotsiaalset südametunnistust. Sotsiaaltöötajad teenindavad kliente, kelle funktsioneerimine ühiskonnas on kahjustatud. Sotsiaaltöö eesmärk on inimeste ja kogukondade elukvaliteedi parandamine ning seda kõike tuleb teha pidades silmas inimese väarikust, õigusi ja vajadusi ning inimvõimete kasvu- ja arenguvõimalusi (Kreem, 1995, lk 102).

Sotsiaaltöö on alati ühiskonna- ja kultuurikeskne, mis tähendab, et ta lähtub selles ühiskonnas omaks võetud väärtustest ning sotsiaalpoliitikaga määratletud prioriteetidest. Sotsiaaltöö rajaneb usul humaansusesse, headusesse ja sotsiaalsesse

heaolusse. Olulist rolli mängivad väärtused. Väärtused kindlustavad inimesele seesmine tasakaalu ja grupile ühtekuuluvustunde saavutamise võimaluse. Paljudel klientidel, kes tulevad sotsiaaltöötaja juurde, on väärtusprobleeme. Sotsiaaltöötaja on inimene nagu tema klient ja seega mõjutavad tema isiklikud väärtused, uskumused ja hoiakud vältimatult ka tundeid ja käitumist kliendi suhtes. Selleks, et saaks tekkida usalduslik suhe oma kliendiga peab töötaja avardama oma vaateid, et vältida kliendile oma väärtuste pealesurumist (Pints & Tiko, 1997, lk 7-10).

Sotsiaaltöötaja peab silmas pidama, et ta ei tohi oma otsusega teisi inimesi kahjustada ning seetõttu lasub tema tööol suur vastutus. Sotsiaaltöötaja vastutab isiklikult oma professionaalsete otsuste ja tegude eest (Pints & Tiko, 1997, lk 5). Sotsiaaltöötaja peab arvestama iga kliendi huve ja eripära, sest iga klient on erijuhtum. Aidata saab ainult seda, kes ise soovib, et teda aidatakse. Sotsiaaltöötaja roll on olla abistaja ja toetaja (Tulva, 1994, lk 3).

Et sotsiaaltöötajaid nende igapäevatöö tegemisel toetada, on Eesti Sotsiaaltöötajate Assotsiatsioon (ESTA) loonud sotsiaaltöötajatele eetikakoodeksi. Eetikakoodeks sätestab, et sotsiaaltöötaja töövahenditeks on teadmised, oskused, kogemused ja kutse-eetika. Neid vahendeid silmas pidades võtab ta oma töös vastu otsuseid, mis on nii kliente, kolleege kui sotsiaaltöö mainet austavad (Eesti Sotsiaaltöö..., 2016).

Lisaks eetikakoodeksile reguleerivad sotsiaaltöötajate tegevust mitmed õigusaktid, millest põhilised on ÜRO Inimõiguste deklaratsioon, ÜRO Lapse õiguste deklaratsioon, Euroopa Sotsiaalharta, Eesti Vabariigi põhiseadus, lastekaitseadus, perekonnaseadus ja sotsiaalhoolekandeseadus. Sotsiaaltöö seisneb seaduste rakendamises, hoolitsuses elanikkonna heaolu eest ning omaalgatusliku, sealhulgas ka vabatahtliku tegevuse toetamises sotsiaalsete probleemide ennetamisel (Tulva, 1994, lk 12).

Kuna sotsiaaltöö tähendab intensiivset tööd klientidega keerulistes olukordades, on sotsiaaltöötaja alati pingelises keskkonnas. Sotsiaaltöö klienditöö kliendid kuuluvad enamasti erinevatesse riskirühmadesse, kes võivad olla nii kinnipeetavad, vaimse tervise häiretega inimesed, puuetega inimesed, kodutud, vanemliku hoolitsuseta lapsed,

koolikohustuse mittetäitjad, haiged, töötud, narkosõltlased, laenuvõlglast, hasartmängusõltlased, kuriteo ohvrid jt (Pihelgas, 2011, lk 39-40).

Kogu see abivajajate aitamine nõuab sotsiaaltöötajalt palju vaimset ressurssi. Kõik need sotsiaaltöötaja töös esinevad kiiresti vahelduvad, ootamatud ja kriitilised olukorrad võivad lõpuks viia läbipõlemiseni. Et seda ennetada, ei tohi sotsiaaltöötaja unustada ka oma psühholoogiliste riskide maandamist, mida saab teha koolituste, ühisürituste ja töörühmadega. Tähtis on oma muresid teistega jagada ja õppida neid lahendama (Elenurm, 2011, lk 34-38).

Kuigi oma olemuselt on sotsiaaltöö pingeline ja klientide probleemid keerulised on sotsiaaltöös ka palju positiivset, sest tegeletakse ju inimeste heaolu parandamisega ja kuigi juhtumid on iseloomult tihti pigem rasked, annab kõige enam jõudu tööga jätkamiseks teadmine, et sellega tegelemisel on võimalus edendada abivajaja toimetulekut või lausa päästa tema elu. Seetõttu peab sotsiaaltöö tegijal olema väga suur pingetaluvus ja vastutusvõime, kuid kuna tegu on toimetulekuraskustes inimestega peab tal olema ka suur empaatiavõime ja väga hea suhtlemisoskus, mistõttu ei sobi see amet igauhele. Oskusi töö tegemiseks saab õppida, aga iseloomuomadusi muuta ei saa.

1.2. Sotsiaaltöö õppimisvõimalused

Haridus on eelkõige inimese individuaalne ressurss – tema teadmised ja oskused mida ta on õppides omandanud. Hea haridus on teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushinnangute ja käitumisviiside kogum, mis võimaldab selle omandanud inimesel edukalt toime tulla, areneda, elust rõõmu tunda ning teostada end isiksusena ja ühiskonna liikmena. Üks võimalus hea hariduse saamiseks on astuda kõrgkooli (Saksakulm, 2015, lk 52).

Alates 2002/2003. õppeaastast on kõrgharidussüsteem kolmeastmeline, järgides Euroopa kõrgharidusruumi bachelor-master-PhD mudelit. Seejuures toimub kõrghariduse omandamine ülikoolis rakenduskõrgharidus-, bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes. Kõrghariduse esimese astme õpped on rakenduskõrgharidusõpe ja bakalaureuseõpe. Rakenduskõrgharidusõppe eesmärgiks on kindlal kutsealal

töötamiseks või magistriõppes edasiõppimiseks vajalike pädevuste omandamine. Bakalaureuseõppe eesmärk aga üldhariduslike teadmiste süvendamine, eriala alusteadmiste ja -oskuste omandamine õpingute jätkamiseks magistriastmes ning tööle asumiseks. Bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavadel põhinev õpe sisaldab nii alusõpet kui ka süvendatud spetsialiseerumisega õpet. Magistriõpe on kõrghariduse teise astme õpe, mille kestel süvendatakse erialateadmisi ja –oskusi ning omandatakse vajalikke teadmisi ja oskusi iseseisvaks tööks ja doktoriõppes õpingute jätkamiseks. Doktoriõpe on kõrghariduse kolmanda astme õpe, mille eesmärgiks on iseseisvaks teadus-, arendus- või kutsealaseks loometööks vajalike teadmiste ja oskuste omandamine (Kõrgharidus..., 2016).

Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmetel on üliõpilaste arv alates 2008. aastast järjest vähenenud, mistõttu on vähendatud nii institutsioonide kui õppevaldkondade arvu. Vähenenud on sotsiaalteadusi õppivate tudengite arv ja kasvanud tehnikaalade osakaal. 2015/2016. õppeaastal saab kõrgharidust omandada 24 õppeasutuses. Sotsiaaltööga seotud alasid saab neist päevases õppes õppida kuues kõrgkoolis ning kaugõppes kolmes kõrgkoolis. Sel õppeaastal õpib sotsiaaltööd ja nõustamist kaugõppes 580 tudengit neist Tartu Ülikooli Pärnu kolledžis sotsiaaltöö ja rehabilitatsiooni korraldust 104 üliõpilast, Tallinna Ülikoolis sotsiaaltööd 249 üliõpilast ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis 227 üliõpilast. Kaugõpe on õppevorm, kus õppeasutuses kohapeal käiakse sessioonide kaupa ja põhirõhk on üliõpilase iseseisval õppimisel (Rakenduskõrgkooli..., 1998).

Õpingud Tallinna Ülikoolis annavad teadmisi klienditööst, sotsiaalteenuste arendamisest ja korraldamisest. Õpetavad analüüsima oma tööd ja sotsiaalseid probleeme, toetamaks kõigi elanikkonnakihtide toimetulekut nii üksikisiku, perekonna kui ka ühiskonna tasemel. Lisaks bakalaureuseõppele saab Tallinna Ülikoolis jätkata sotsiaaltöö õpinguid ka magistri- ja doktoriõppes (Sotsiaaltöö..., 2016).

Tartu Ülikooli Pärnu kolledžis omandab üliõpilane tervikliku sotsiaaltöö- või rehabilitatsioonialase rakenduskõrghariduse. Lõpetajaid iseloomustab heatasemeline ühiskondlike protsesside, samuti ettevõtlus-, rehabilitatsiooni- ja hoolekandetasutuste

teenuste osutamise ning juhtimisega seotud protsesside tundmine. Sotsiaaltöö korralduse suuna valinu saab sotsiaaltöö korralduse suunamooduli ning sotsiaaltöö korralduse erialamooduli õppeainete läbimisel põhjaliku ettevalmistuse sotsiaaltöö sekkumismeetmete kasutamiseks nii üksikisiku kui ka ühiskonna tasandil. Rehabilitatsiooni korralduse suuna valinu saab rehabilitatsiooni korralduse suunamooduli läbimisel alusteadmised rehabilitatsioonist (Sotsiaaltöö..., 2016).

Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis on suur osa õppeprotsessis praktilal ja praktilistel erialaainetel, mida toetab õpivõimalus sotsiaalteenuste õppelaboris. Õppetöö toimub moodulipõhiselt, mis võimaldab saada terviklikud oskused sotsiaaltöös, keskendutakse erinevatele sihtgruppidele ja töömeetoditele (Sotsiaaltöö, 2016).

Sotsiaalvaldkonna asutustes ja organisatsioonides pööratakse järjest enam tähelepanu töötajate haridustasemele ja erialasele kompetentsusele ning lisaks kõrgharidusele on võimalik taotleda omale ka kutse. Kutse omandamisel saadakse kutsetunnistus, mis tõendab isiku kutsekompetentsuse vastavust kutsestandardis kehtestatud nõuetele (Kutseadus..., 2008). Mõnel erialal, näiteks lastekaitstes on kutse omamise nõue juba seadusega kehtestatud. 2014. aastal hakkasid kehtima uued kutsestandardid ning Kutsekoja asemel tegeleb nende andmisega Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon (ESTA). Uute kutsete, Sotsiaaltöötaja, tase 6 ja Sotsiaaltöötaja, tase 7 taotlemisel on vaja lisaks haridust tõendavatele jm dokumentidele esitada ka kirjalik eneseanalüüs ning osaleda vestlusel. Tänu Euroopa ühtsele kutsesüsteemile kehtivad Eestis saadud kutsetunnistused ka teistes Euroopa Liidu liikmesriikides. Seega avardab kutse omamine sotsiaaltöötaja erialaseid karjäärivõimalusi nii Eesti kui välismaa tööturul (Selg & Velli-Välik, 2015, lk 23-26).

Et sotsiaaltöötaja kutset saada, tuleb tõendada kõik kutsestandardis loetletud kohustuslikud kompetentsid ja vähemalt üks spetsialiseerumise kompetents. Sotsiaaltöötaja tase 6 põhiülesanneteks on ennetustöö, klientide ja nende lähedaste nõustamine ning nendega koostöös toetavate tegevuste kavandamine ja elluviimine. Sotsiaaltöötaja tase 7 osaleb lisaks eeltoodud ülesannetele ka poliitika kujundamises ja

teenuste arendamises, nõustab ja juhendab kolleege ja teisi spetsialiste (Kutsekoda, 2016).

Eesti kõrgkoolide lõpetajate seas 2012. aastal läbiviidud uuring näitas, et 78,4% sotsiaalteenuseid õppinud tudengitest kasutab sageli oma õpingute käigus omandatud teadmisi, millest võib järeldada, et õppekavad on vastavuses tegeliku tööalase vajadusega (Kuusk, *et al*, 2015, lk 57). Kuna aga sotsiaaltöö on pidevas muutumises ei lõpe õppeprotsess vajaliku hariduse omandamisega, sest oma ametikohal kompetentsuse säilitamiseks on vaja käia ka erinevatel koolitustel ja osaleda töötubades ning integreerida saadud teadmisi ka igapäevatöösse.

1.3 Motivatsioon ja selle allikad

Motivatsioon hõlmab keerulist kogumit isiksusega tihedalt seotud kontseptsioone. Nende hulka kuuluvad tunded, mis suunavad ja toidavad inimese tegevusi ning kujundavad väärtushinnanguid. Kokkuvõtvalt võib öelda, et motivatsioon on see, mis paneb inimest teatud viisil käituma. Kui inimene on motiveeritud õppima või töötama kulutab ta sellele meelsasti aega ja jõudu (McMillan & Weyers, 2011, lk 505).

Motivatsiooni mõju ei tule eesmärgist endast vaid pigem sellest, et inimesed vastavad oma hinnangule oma käitumisega. Kui inimesed seavad omale endast tulevad eesmärgid, näevad nad selle nimel vaeva kuni on oma eesmärgi saavutanud. Enamasti ei paku edu kauakestvat rahuolu ning kui üks eesmärk on saavutatud püüeldakse rahulolu saamiseks uute ja kõrgemate saavutuste poole (Bandura, 1977, lk 161). Motivatsioon väljendub eesmärgipärase käitumise, enesealgatuslikkuse, kindlasuunalisuse, jõulisuse ja püsivusena. Motivatsiooni ei saa adekvaatselt kirjeldada ilma isiksuslike ega sotsiaalseid faktoreid arvestamata (Krull, 2000, lk 394).

Kuigi motivatsiooni defineerimisele võib läheneda mitmeti, on neil kõigil ühine arusaam, et motivatsioon asub inimese sees ning ta koosneb inimese individuaalsetest eesmärkidest, emotsioonidest ja uskumustest. Need töötavad koos, et aidata inimest otsuste tegemisel (Juvonen & Wentzel, 1996, lk 129-130).

Murray sõnastas sotsiaalsete tarvete teooria, mille järgi on inimestel kuni 20 sotsiaalset tarvet. Õppimise puhul on olulisemateks tarveteks saavutustarve ja kuuluvustarve. Saavutustarve ärgitab meid raskusi ületama, kuuluvustarve ärgitab meid sõprussidemeid looma. Murray arvates on enamus meie käitumisest motiveeritud soovist vältida või leevendada ebameeldivaid pingeid (Krull, 2000, lk 405).

Maslow` vajaduste hierarhia andis olulise panuse motivatsiooniprobleemide mõistmiseks. Selle motivatsiooniteooria järgi sarnanevad inimvajadused püramiidile, kus kõige aluseks on füsioloogilised vajadused, järgmisel astmel turvalisuse vajadused, kuuluvuse ja armastuse vajadused, austuse vajadused ning eneseteostuse vajadused. Vajaduste järjestamisel on lähtutud selliselt, et kui madalama astme vajadused on kasvõi mõõdukalt rahuldatud, on ta motiveeritud liikuma kõrgema astme vajaduste rahuldamisele (Maslow, 2007, lk 95). Maslow` tarvete hierarhia toob hästi välja, et õpilastel pole võimalik pühenduda intellektuaalsete tarvete rahuldamisele enne kui nende alumised tarbed pole rahuldatud (*Ibid.*, lk 406-407).

Douglas McGregori järgi valitseb organisatsioonides X- ja Y - teooriast mõjutatud õhkkond. X - teooria puhul eeldavad juhid, et nende töötajaid ei saa usaldada, Y - teooria puhul juhid usaldavad oma töötajaid ja usuvad, et see viib neid paremate töötulemusteni. Seda teooriat saab üle kanda ka auditooriumisse. X- teooria eeldab, et üliõpilased ei taha õppida, mis tekitab kontrolliva ja süüdistava õhkkonna ning muudab õpilased ärevaks. Y - teooria lähtub sellest, et õpilased annavad oma parima ning sellisel juhul on õpetamise eesmärgiks toetamine ja suunamine (Biggs & Tang, 2008, lk 38-39).

Deci ja Ryan töötasid välja enesemääratlusteooria, mis väidab, et inimestel on kolm kaasasündinud psühholoogilist vajadust - pädevus, iseseisvus ja seotus. Kui need vajadused on rahuldatud, on inimene motiveeritud, tootlik ja õnnelik. Rahuldamata jätmise puhul need omadused langevad (Pink, 2011, lk 72).

Sellest lähtuvalt on Daniel H. Pink (2011) reastanud järgnevad motivatsioonitegurid:

- Iseseisvus - iseseisvuse tunnetamisel on tugev mõju saavutusvõimele ja suhtumisele. Iseseisvus soodustab kontseptuaalset mõistmist, paremate hinnete saamist, suuremat vastupidavust ja psühholoogilist heaolu.

- Meisterlikkus - soov saada milleski olulises aina paremaks. Meisterlikkus nõuab aega ja pingutust ja kuigi täielikku meisterlikkust pole võimalik saavutada, peitub rõõm hoopis selle poole püüdlisel.
- Eesmärgile suunatus - tuleb seada eesmärgid ja tegutseda nende elluviimise nimel.

Enesemääratlemise teoorias eristavad Deci ja Ryan (2004, lk 43-44) kahte tüüpi motivatsiooni: sisemist ja välimist. Sisemine motivatsioon lähtub inimesest endast ja tegevus on talle huvitav ja meeldiv. Välise motivatsiooni saab jaotada neljaks:

- Väline regulatsioon (*external regulation*) - käitumine on mõjutatud positiivse või negatiivse tagajärje poolt.
- Pealesurutud regulatsioon (*introjected regulation*) - inimene käitub kohusetundest nii nagu temalt oodatakse.
- Omaksvõetud regulatsioon (*identified regulation*) - käitumine on sisemiselt omaks võetud ja ta teeb seda vabatahtlikult
- Integreeritud regulatsioon (*integrated regulation*) - inimese käitumuslikud valikud on omavahel harmoonias.

Kui inimene ei saavuta kooskõla oma käitumise ja saavutuste vahel, ei suuda ta saavutada omale seatud eesmäärke. Seda olukorda nimetatakse amotivatsiooniks ja seda on võrreldud õpitud abitusega, mille puhul inimene tunneb, et ta on ebakompetentne ja käitub nagu tal ei oleks oma käitumise üle mingit kontrolli. Selle tagajärjel võib inimene katkestada oma eesmärkide poole püüdlmise. Õpilase puhul võib selleks olla oskamatus näha seost kooli mõjul tulevikule ja pingutamise asemel otsustab ta hoopis oma õpingud pooleli jätta (Deci & Ryan, 2004, lk 44).

Üheks motiveerivaks jõuks võib olla ka piitsa ja prääniku meetod, kuna on tõestatud, et inimesed reageerivad keskkonnast tulenevatele preemiatele. Tasu suurendab huvi ja parandab sooritustulemusi, kuid peab arvestama, et selle mõju on ainult lühiajaline ja selle tulemusena võib motivatsioon hiljem hoopis langeda. Samuti ei tööta piits ja präänik loomingulist nõudvate ülesannete puhul, sest need tapavad sisemise motivatsiooni. Rutiinsete ülesannete puhul, mis loomingulist mõtlemist ei nõua, võivad

välised stiimulid anda motiveeriva tõuke, sest see ei lämmata inimeste sisemist motivatsiooni, kuna see on niigi väike (Pink, 2011, lk 23-70).

Motivatsiooni nimetatakse tihti liikumapanevaks jõuks, sest motivatsioon on see, mis paneb inimesed tegutsema. Motiveerivad tegurid võivad olla nii välised kui sisemised. Võib eeldada, et sotsiaaltööd õppivaid tudengeid motiveerib pigem soov aidata, kui materiaalne tasu, sest kuigi sotsiaaltöötajate töö on pingeline ja töökoormus suur, on töötasud enamasti alla keskmise. Seega võib oletada, et sotsiaaltööd õppivad tudengid lähtuvad pigem sisemistest kui välistest stiimulitest.

1.3.1 Peamised õpimotivatsiooni käsitlused

Motivatsioonil on kaks tähendust: see viitab õppimise alustamisele ja õpisüvenemise alalhoidmisele. Õppimise alustamiseks peavad üliõpilased nägema, et pingutustest on kasu ja õppimise väärtus on neile ka tegelikkuses kasulik (Biggs & Tang, 2008, lk 49). Õpimotivatsioon on kognitiivne reaktsioon, mis tähendab, et õpilane on huvitatud õpitegevusest ja on tulemuste nimel nõus pingutama (Brophy, 2014, lk 265).

Õppimisvõime aitab inimestel kohaneda keskkonnaga, seda ajendavad põhiliselt kaks motiivi: kalduvus hoiduda ebameeldivustest ja loomupärane huvi ümbritseva keskkonna vastu (Krull, 2000, lk 391). Paljud läbiviidud uuringud kinnitavad, et õpilaste usk edu saavutamisse või õppetööga toimetulekusse on valdavalt määratud õpilastel kujunenud arusaamaga õppimise vahetust eesmärgist. Kas õpilane õpib selleks, et teada saada või et säilitada oma positiivset mainet õpetaja ja kaaslaste ees. Õpimotivatsioon oleneb õpitava väärtusest õpilase jaoks. Õpitava väärtustamine sõltub nii õpilase üldisest suhtumisest õppimisse kui ka õpitava hetkeväärtusest. Õpilase eduootust õppimisel mõjutab tema varasem õppimiskogemus koolis kui ka seal valitsev psühhosotsiaalne kliima. Seega on õpetajal suur roll õpilaste õpisuundumuste kujundamises (*Ibid.*, lk 425). Samas ei saa arvestamata jätta ka õpimotivatsiooni kujundavate sotsiaalsete teguritega. On leitud, et lisaks sellele, mis toimub õpilaste ja õpetajate vahel klassis, on oluline roll ka koolis valitseval õhkkonnal ja elupiirkonnas domineerival suhtumisel kooliõpingutesse (*Ibid.*, lk 397).

Õppetöö võib olla tähtis mitmes mõttes ja seda saab võrrelda erinevate motivatsioonidega (Biggs & Tang, 2008, lk 34):

- Väline motivatsioon - üliõpilased täidavad ülesannet väärtuse või tähtsuse pärast, mis seondub ülesande nähtava tulemusega.
- Sisemine motivatsioon - akadeemiline ideaal, kus üliõpilast huvitab õpitegevus ning see kasvab järjepideva ja eduka õpiülesannete täitmise käigus.
- Sotsiaalne motivatsioon - üliõpilased õpivad selleks, et meeldida inimestele, kelle seisukohad on neile tähtsad.
- Saavutusmotivatsioon - õhutab üliõpilasi tulemuste poole pürgima selleks, et oma minaväärtust teostada.

Saavutusmotivatsioon oleneb nii edu saavutamise tõenäosusest kui selle väärtusest. Saavutusmotivatsioon ei ole inimesel kaasasündinud omadus, vaid kujuneb elukeskkonna mõju ja õppimise tulemusena. Madala saavutusmotivatsiooniga õpilasi tuleb harjutada valima mõõdukat pingutust nõudvaid ülesandeid. Et õpiülesanne kutsuks esile maksimaalse soovi selle sooritamiseks, peab see olema õppijale väljakutseks ja nõudma pingutust (Krull, 2000, lk 416-420).

Tänapäeva üliõpilased on üha heterogeensemad. Tudengid, kes tulevad ülikooli õppima peale 30ndat eluaastat omavad rohkem elukogemust, töökogemust ja neil on selge eesmärk, miks nad on ülikooli õppima asunud. Kuna nende töökoormus on niigi suur, võib eeldada, et neid sunnib edasi õppima sisemine motivatsioon. Samas võib mõjutada ka materiaalne tasu kuna kõrghariduse omandamisel on võimalus saada parem töökoht ja suurem töötasu. Samas võib õpinguid jätkama mõjutada ka perekond, sest kui perekonnas on vanematel kõrgharidus, peetakse loomulikuks, et ka lapsed valivad õpingute jätkamise kõrgkoolis (Fischer *et al.*, 2012, lk 4-7).

Kuna ühiskond on pidevas muutumises tuleb tudengitel siiski arvestada ka sellega, et peale tööle asumiseks vajaliku hariduse omandamist tuleb pidevalt omandada uusi teadmisi ja oskusi ka täiendõppe teel. See eeldab valmisolekut investeerida oma aega ja energiat, et säiliks ametialane pädevus ning siinkohal mängib samuti olulist rolli

motivatsioon, sest ilma motivatsioonita pole inimese areng võimalik ja nii puudub võimalus ka muutusteks (Tulva, 1998, lk 6-11).

Inimene õpib alates sünnist kogu oma elu. Motiveeritud inimene tahab õppida ja see on talle tähtis. Ometi pole õppimine alati lihtne, eriti koolis, kus hinnatakse ühise hindamissüsteemi alusel väga erineva akadeemilise võimekusega inimesi. Alati kõik ei õnnestu ja see võib endaga kaasa tuua frustratsiooni, mis alandab õpilase motivatsiooni. Sellistel hetkedel on tähtis mitte alla anda vaid edasi pingutada, sest ülesande õnnestumisel tekkiv positiivne mõju aitab kaasa õpilase akadeemilisele motivatsioonile.

1.3.2 Enesetõhususe seosed õpimotivatsiooniga

Motivatsioonita õpilasi ei ole olemas: kõik üliõpilased tahavad midagi teha. Parim motivatsioon võrsub sisemisest huvist, põnevustundest. Keegi ei taha tegeleda tähtsusetute asjadega, mis on väärtusetud ja ei too mingit edu. Kui õpilane on oma õpingutes edukas tekivad temas motiveerivad ootused ja kindlustunne, et ta saab oma ülesannetega hakkama ning neid tundeid nimetataksegi enesetõhususeks. Eelnevad kordaminekukogemused sisendavad valmisolekut edukaks õppimiseks, kuid ainult juhul, kui jäävad muutmata tegurid, mis inimese veendumuse kohaselt viivad eduka tulemuseni (Biggs ja Tang, 2008, lk 31-33).

Enesekindlus ja enesetõhusus on mõisted, mida tihtipeale segi aetakse, kuid tegelikult on neil suur erinevus. Enesetõhusus on inimese usk oma võimetusse, enesekindlus näitab kui kõrgelt inimene ennast hindab (Bandura, 2003, lk 16). Kanada psühholoog Albert Bandura on defineerinud enesetõhususe kui inimese uskumused oma võimetusse täita tähtsaid ülesandeid oma elus ja selline enesehinnagu oskus mõjutab inimese valikuid, millised otsused võtta vastu ja millised mitte (Juvonen & Wentzel, 1996, lk 108).

Õpilased saavad informatsiooni, et hinnata oma enesetõhusust oma saavutuste, kogemuste, psühholoogiliste reaktsioonide kaudu. Õnnestumised tõstavad tõhusust ja ebaõnnestumised alandavad seda. Kuigi, kui enesetõhusus on kõrge, ei suuda ka väikesed ebaõnnestumised seda kõigutada. Õpilased kipuvad tihti end teiste õpilastega

võrdlema ja kui nad näevad, et teised saavad oma ülesannetega hakkama, mõistavad nad, et ka nemad on selleks võimelised. Kui õpetaja annab õpilase saavutustele positiivse tagasiside, aitab see omakorda enesetõhusust tõsta, kuid kui hilisemad ülesanded ebaõnnestuvad väheneb ka enesetõhusus (*Ibid.*, lk 161).

Enesetõhusus on tähtis, aga mitte ainus tegur edu saavutamisel. Kõrge enesetõhusus ei aita saavutada kompetentsi, kui teadmised on puudulikud. Välised ootused on mõjutatavad, sest õpilased võtavad osa tegevustest, mis nende arvates on neile kasulikud. Kui õpilased omavad piisavalt oskusi, tahavad saada positiivseid tulemusi ja hindavad seda mida nad õpivad, siis mõjutab enesetõhusus neid saama veel paremaid tulemusi (*Ibid.*, lk 161).

Albert Bandura teooria järgi mõjutab eesmärgipärast käitumist kaks põhilist motivatsiooniallikat. Esimene seostub inimese võimega prognoosida oma käitumise tagajärgi toetudes oma varasematele kogemustele. Teiseks motivatsiooniallikaks on tegevuseesmärkide aktiivne püstitamine. Töötades kindla eesmärgi nimel kujutavad inimesed ette, mis selle saavutamine või ebaõnnestumine endaga kaasa toob. Inimese valmisoleku jõupingutusteks määrab eneseefektiivsuse ootus, mis kujuneb püstitatud eesmärkide saavutamise või mittesaavutamise kogemuste mõjul. Konkreetseid ja mõõduka raskusega eesmärgid stimuleerivad suuremaks jõupingutuseks ja toovad saavutamisel kaasa eneseefektiivsuse ootuse tugevnemise. Sellised eesmärgid on inimestele reaalseks väljakutseteks ja edu nende saavutamisel suurendab usku oma võimetesse, millega kasvab ka eneseefektiivsuse ootus (Krull, 2000, lk 400).

Tajutud enesetõhusus vähendab hirme ja kui oleme kord juba tegevusega alustanud, mõjutab see meid läbi edukogemuse edasi pingutama. Tõhususe ootused määravad kui palju inimene on nõus pingutama ja kui kaua suudab ta vastu panna takistustele ja halbadele kogemustele. Need, kes peavad vastu ka raskemate ülesannete lahendamisel saavutavad veelgi suurema tõhususe elimineerides sellega oma hirmud. Need, kes annavad juba aegsasti alla, säilitavad oma hirmud ülesande lahendamise ebaõnnestumise ees ka järgnevatel kordadel (Bandura, 1977, lk 80).

Täiskasvanueas peab inimene ära õppima palju sotsiaalseid oskusi, milleks on armusuhted, vanemaks olemine, karjäärivalik ja majanduslik toimetulek. Need, kel puuduvad vajalikud oskused ja usk oma võimetusse, võivad leida oma täiskasvanuea olevat täis raskusi ja depressiivsust. Inimesed, kes valivad õpingute jätkamise kõrgkoolis ei saa sealt vaid akadeemilist haridust vaid ka karjääri (Bandura, 2003, lk 184).

Enesetõhususel on inimese igapäevaelus tähtis osa, see mõjutab meie tegevusi ja valikuid. Usk endasse paneb inimest tegutsema ja kui ta on oma tegemistes edukas kasvab usk veelgi. Kõrgkoolis õppides tuleb tihti planeerida oma õpinguid lisaks eraeluliste kohustustele ka tööga, mis tekitab palju lisapinget. Ärevus ja stress võivad enesetõhusust vähendada. Seepärast pole alati mõistlik keskenduda suurtele eesmärkidele vaid seada enda jaoks väiksemad eesmärgid, mille täitmine aitab enesetõhusust kasvatada ja seeläbi suurema eesmärgi poole liikuda.

2. UURING SOTSIAALTÖÖ ÜLIÕPILASTE MOTIVATSIOONIST JA PROBLEEMIDEST HARIDUSE OMANDAMISEL

2.1. Uuringu meetod ja valim

Uurimuse eesmärk on selgitada kaugõppes õppivate sotsiaaltöö üliõpilaste motivatsioon antud eriala omandamiseks ja õpingutel tekkivad probleemid. Uuritakse millised olid tudengite jaoks määravad tegurid ülikooli ja õpitava eriala valikul ning millised motivatsioonitegurid aitavad õpingutele kaasa. Lisaks uuritakse millised on õpingutel tekkivad probleemid ja milliseks hindavad tudengid oma enesetõhusust. Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

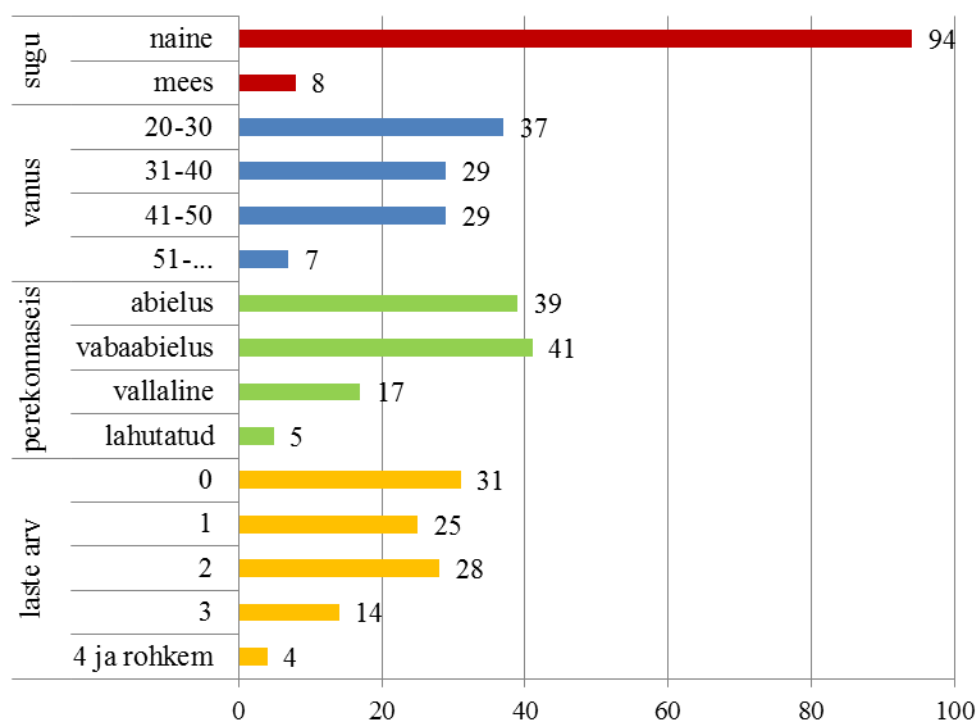
1. Millised olid määravad tegurid ülikooli ja eriala valikul?
2. Millised motiveerivad tegurid aitavad õpingutele kaasa?
3. Milliseks hindavad üliõpilased oma enesetõhusust?
4. Millised on õpingutel tekkivad probleemid?
5. Kellelt saavad üliõpilased õpingute jooksul kõige enam tuge?

Käesolevas lõputöös kasutati eesmärgi saavutamiseks kvantitatiivset uurimismeetodit, et oleks võimalik uurida võimalikult suurt hulka objekte. Kvantitatiivse uuringu tulemusena on võimalus saada statistiliselt arvestatavaid üldistusi kaugõppe sotsiaaltöö tudengite kohta (Kidron, 2008 lk 34). Valim moodustati Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli, Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli Pärnu kolledži kaugõppe sotsiaaltöö üliõpilastest sihipärase valiku alusel. Uuring viidi läbi just kaugõppe üliõpilaste seas, kuna nad peavad õppekava täitma päevase õppe üliõpilastega samas mahus, kuid iseseisvalt ja enamasti ka töö ja pere kõrvalt, mis on keerulisem, kuna nõuab üliõpilaselt suuremat pühendumist ja väga head ajaplaneerimisoskust.

Andmeid koguti Google keskkonnas koostatud poolstruktureeritud ankeetküsimustikuga (lisa 1) , mis saadeti uuringus osalevatele ülikoolidele laiali elektroonselt. Poolstruktureeritud ankeetküsimustiku kasutamise põhjuseks on võimalus rohkem ja uut informatsiooni teada saada (Hirsjärvi *et al*, 2005 lk 182). Ankeetküsitlus on käepärane meetod, millega saab uurida inimeste hoiakuid, uskumusi, veendumusi, kindlust ja mõjutatavust, teadmisi, käitumist jm. Ankeediga saadud andmestikku võib vaadelda mitmete objektiivsete näitajate lõikes nagu näiteks uuritavate sugu ja vanus (Kidron, 2008, lk 74). Ankeetküsimuste koostamisel kasutati "Eesti Üliõpilaste eluolu 2013: rahvusvahelise üliõpilaste uuringu EUROSTUDENT V analüüs" ja "Eesti kõrgkoolide 2012. aasta vilistlaste uuring" küsimustike kohandatud varianti. Motivatsioonitegurite küsimuse koostamisel kasutati "Õpingute katkestamise põhjused ja õpingutega jätkamise motivatsioon" uuringu kohandatud varianti ja enesetõhususe hindamiseks üldise enesetõhususe küsimustikku (Schwarzer, 2014).

Küsitlusele oli võimalik vastata 16.02.2016 – 29.02.2016 ja selle aja jooksul vastas küsitlusele 102 kaugõppe sotsiaaltöö tudengit. Üldkogumi moodustas 580 tudengit, kellest küsitlusele vastas 17,6%. Ankeetküsimustik koosnes 29 vaba- ja valikvastustega koostatud küsimustest. Küsimustik oli jaotatud viieks erinevaks teemaks: taustandmed, õpingutega seotud küsimused, õpingute ja töötamisega seotud küsimused, õpingutega seotud probleemid ning motivatsiooni ja eneseteostusega seotud küsimused. Vastused olid anonüümsed ja saadud andmeid kasutati üldistatud kujul. Andmeid analüüsiti andmetöötlusprogrammi Microsoft Exceli abil.

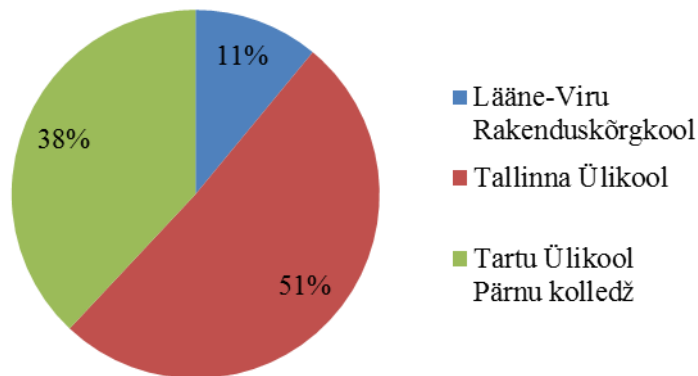
Ankeedile vastajatest 92% oli naised ja 8% mehed (vt joonis 1). Vanuseliselt jagunes valim neljaks: kõige enam oli vastajaid vanuses 20-30 aastat, võrdselt oli 31-40 ja 41-50 aastaseid ning kõige vähem üle 51 aastaseid. Vastajatest kõige noorem kaugõppe sotsiaaltudeng oli 20 aastane ja kõige vanem 60 aastane, keskmise õppija vanuseks tuli tudengitel 34,5 eluaastat.

Joonis 1. Valimi jaotus soo, vanuse, perekonnaseisu ja laste arvu alusel (autori koostatud)

Perekonnaseisu järgi jagunes valim neljaks. Kõige rohkem oli vabaabielus ja abielus olijaid, vähem oli vallalisi ja lahutanuid. Kuigi protsendiliselt lausa 30% vastas, et nende peres ühtegi last ei kasva, tuli keskmiseks laste arvuks peres kaks. 27% vastanu peres kasvab kaks last, 25% peres üks laps, 14% peres kolm last ja 4% peres on lapsi neli ja enam.

Alljärgnev joonis 2 selgitab, et üle poole vastanutest õppis Tallinna Ülikoolis (52 vastajat), sellele järgnes Tartu Ülikool Pärnu kolledž 39 vastajaga, kõige vähem oli vastanuid Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolist (11 vastajat). Vastajatest 94% õppis täiskoormusega ja 6% osalise koormusega.

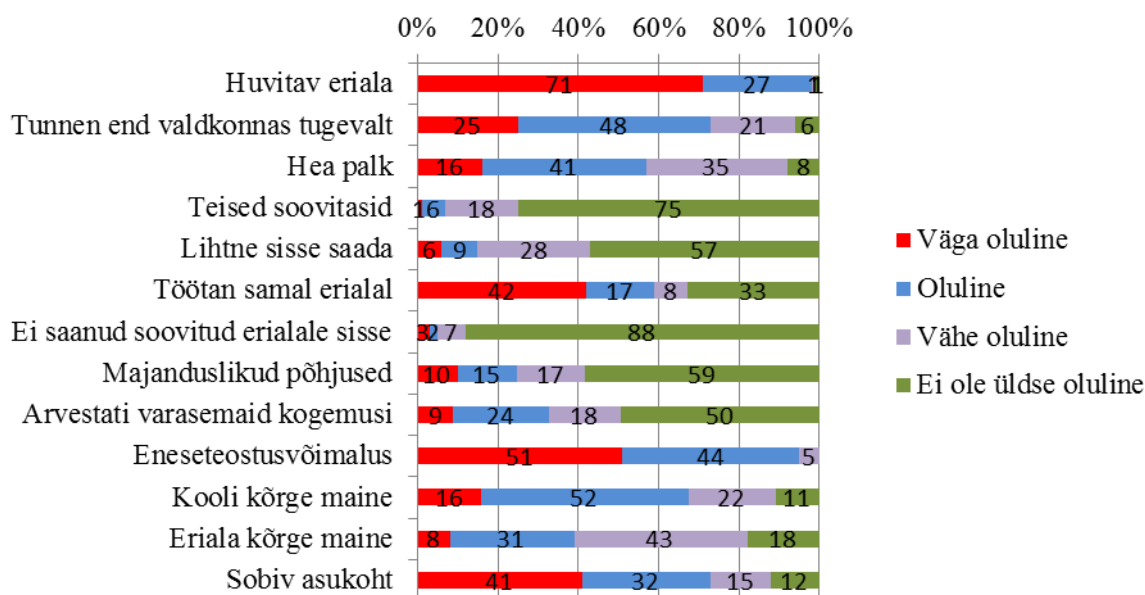

Joonis 2. Vastajate jagunemine koolide järgi (autori koostatud)

Enamus vastajaid lõpetas keskkooli 2009. aastal. Tähelepanuväärne on, et kõige varasemalt oli keskkool lõpetatud 1974. aastal. Kõrgkooliõpinguid on enamus vastajaid alustanud 2014 (31%) ja 2013 (28%) aastal, oma õpingutes pausi on teinud vaid 8% vastajatest. Pausi tegemise põhjusteks toodi tervis, ajapuudus ja õpingutega mahajäämus.

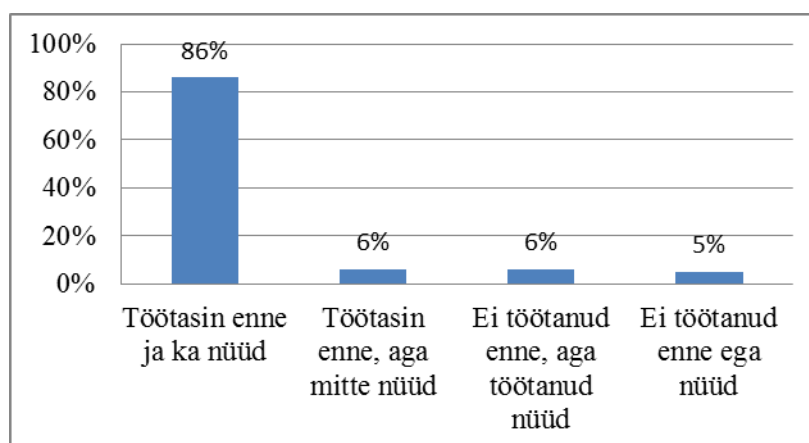
2.2 Uuringu tulemused

Järgneval joonisel 3 on näha, et kooli ja eriala valikul oli enamustel määravaks huvi sotsiaalvaldkonna vastu ning eneseteostusvõimalus. Väga oluline oli ka põhjus, et töötati samal erialal ja kooli sobiv asukoht. Kõige ebaolulisemaks märgiti see, et ei saanud soovitud erialale sisse, mis tähendab, et enamuste tudengite jaoks oli sotsiaaltöö eriala nende esimene valik. Vähem mõjutasid tudengeid kooli ja eriala valikul ka teiste soovitusel, majanduslikud põhjused, sisseastumise kriteeriumid ja varasemate kogemuste arvestamise võimalus.

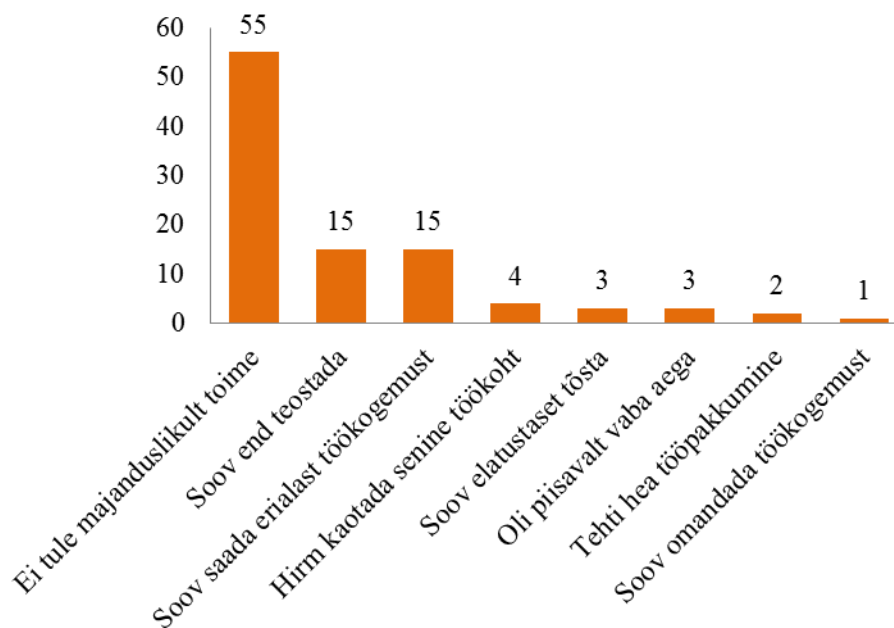
Joonis 3. Kooli ja eriala valiku põhjused (autori koostatud)

Kuna kaugõpe on orienteeritud isikutele, kellel igapäevane auditooriumis õppimine pole töö või pere kõrvalt võimalik võib pidada normaalseks, et lausa 89% tudengitest käib kõrgkooliõpingute kõrvalt ka tööl. 82% töötavatest tudengitest käib tööl täiskoormusega ja 18% töötab osalise koormusega. Vastanutest vaid 11% ei käi õpingute ajal tööl, neist 6% töötas enne õpinguid, aga mitte õpingute ajal ning 5% ei töötanud ka enne õpinguid (vt. joonis 4).

Joonis 4. Tudengite tööga hõivatus (autori koostatud)

Joonis 5 näitab, et lausa 55% vastajatest on märkinud, et peavad õpingutega paralleelselt tööl käima, sest ei tule muidu majanduslikult toime. 15% vastanutest käivad tööl, et end teostada ja saada erialast töökogemust. Vähem käiakse tööl hirmust kaotada oma töökoht, soovist elatustaset tõsta ja rohke vaba aja tõttu. Kaks vastajat käib tööl, sest neile tehti hea pakkumine ning vaid üks vastaja käib tööl, et omandada üldist töökogemust.

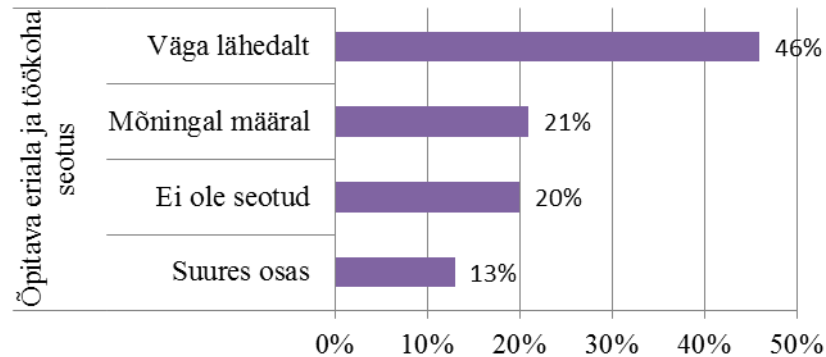

Joonis 5. Õpingute ajal tööl käimise põhjused protsentides (autori koostatud)

65% tudengitest tunnistab, et on hõivatud peamiselt töökohustustega, 23% tegeleb peamiselt teiste kohustustega nagu kodu, lapsed jms ja vaid 13% tudengitest tegeleb peamiselt ainult õppimisega. Keskmiselt kulutatakse iseseisvale õppimisele 25 tundi nädalas.

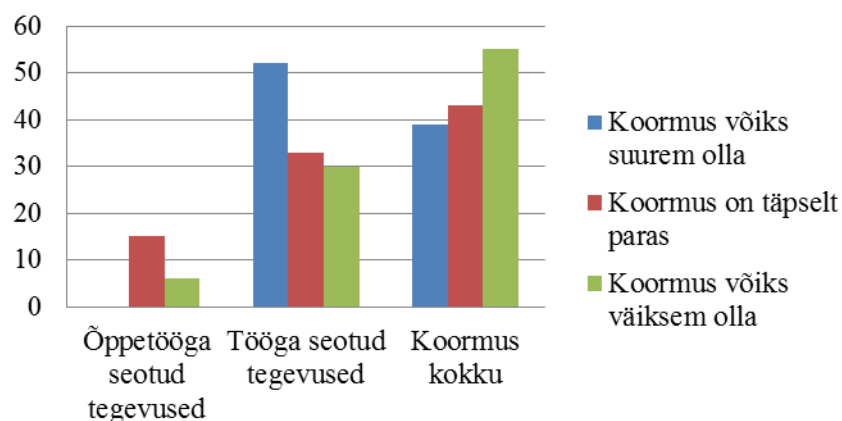
Kõigist töötavatest tudengitest 46% töötab samal erialal mida õpib (vt. joonis 6), 13% töötab lähedasel erialal, 21% töö on mõningal määral sotsiaaltööga seotud. Vastanutest 20% vastasid, et nende tööl pole õpitava erialaga mingit seost. 61% tõi peamise põhjusena välja, et nende õpitav eriala ja töökoht ei ole seotud kuna nad töötasid sellel ametikohal juba enne õpinguid. 22% toob põhjuseks, et pole leidnud erialast tööd, 11%

vastanutest tunnistab, et palk ja muud töötingimused on praegusel ametikohal paremad ja 6% leiab, et nende elukohas ei ole erialast tööd.

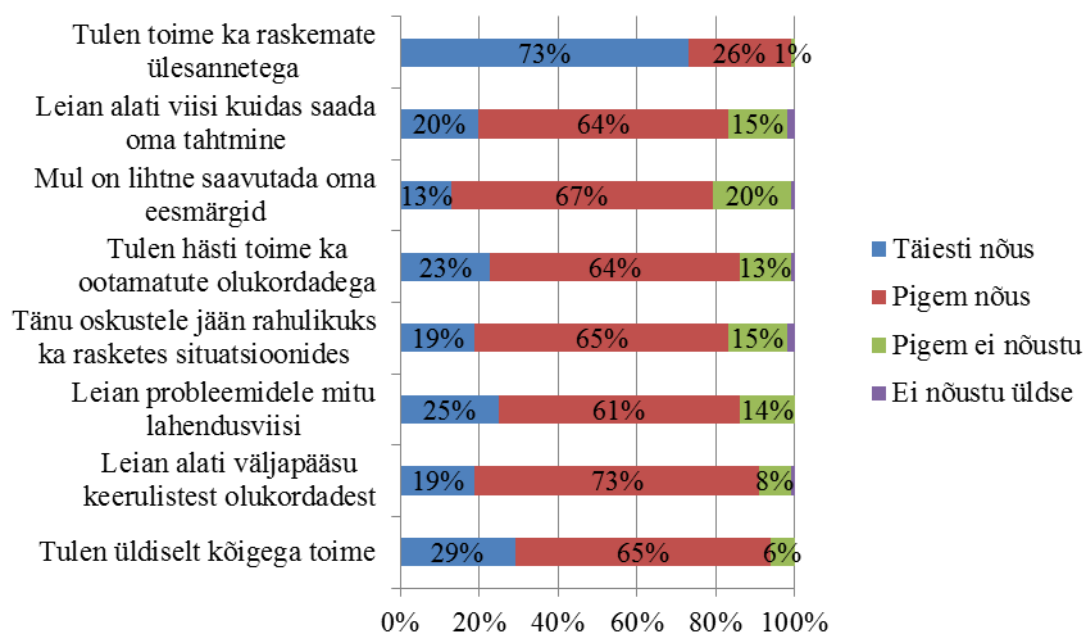
Joonis 6. Õpitava eriala ja töökoha seotus (autori koostatud)

Jooniselt 7 on näha, kuidas tunnetavad töötavad tudengid oma koormust. 91 vastanust keegi ei arvanud, et õppetööga seotud koormust peaks suurendama. 52 tudengit leiab, et õpingutega seotud koormus on täpselt paras ja 39 leiab, et see võiks väiksem olla. Tööga seotud tegevuste koormust suurendaks 15 tudengit, 33 leiab, et see on täpselt paras ja 43 tunneb, et koormust võiks vähendada. Kui hinnata tööle ja õppimisele kuluvat koormust kokku, siis vaid 30 vastanut leiab, et õpingutele ja tööle kuluv koormus on täpselt paras, 55 tudengit leiab, et koormus võiks väiksem olla ja 6 tudengit leiab, et koormus võiks suurem olla.

Joonis 7. Koormuste jagunemine valdkondade kaupa (autori koostatud)

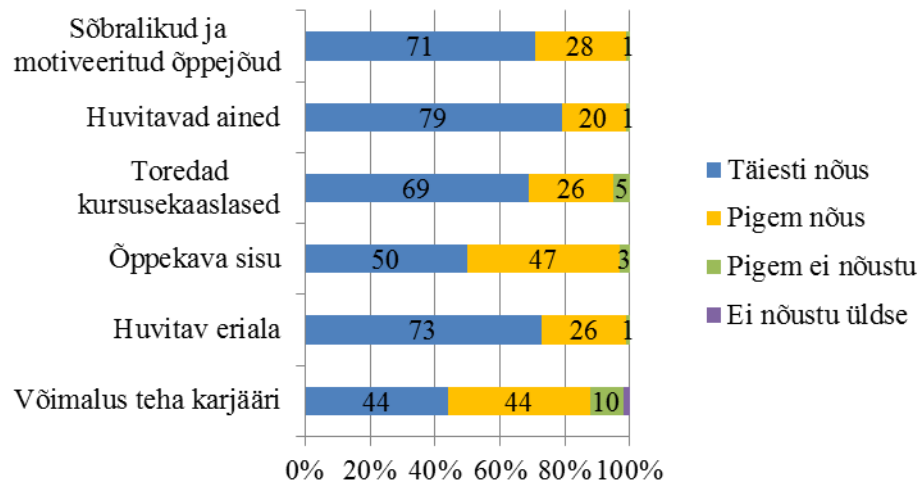
Kuna tudengite koormus on üpris suur, peeti vajalikuks uurida kuidas nad hindavad oma enesetõhusust ning nagu jooniselt 8 näha, siis võib öelda, et tudengid hindavad oma enesetõhusust üpris kõrgelt. 73% on täiesti nõus väitega, et kui nad näevad vaeva, tulevad nad toime ka raskemate ülesannetega. Erisusena võib mainida, et vaid 2% tudengeid tunnistas, et ei suuda takistuste puhul oma eesmärkidele kindlaks jääda ning rasketes situatsioonides pole nad oma oskustes kindlad. 1% tudengeid tunnistas, et neil on raske jääda oma tahtmise juurde ja saavutada oma eesmärgid, samuti tulla toime ootamatute olukordadega ning leida keerulistest olukordadest väljapääs.

Joonis 8. Tudengite hinnang oma enesetõhususele (autori koostatud)

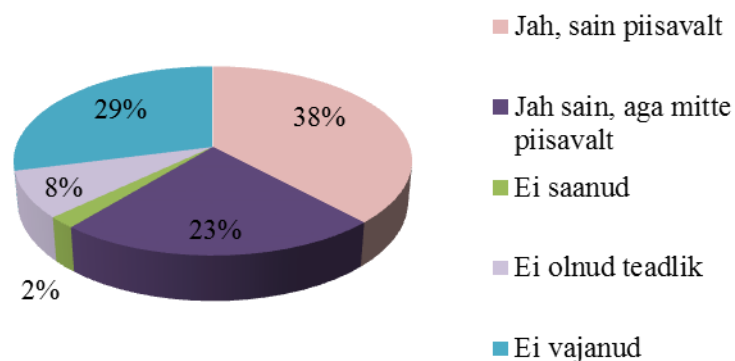
Peamiseks motivaatoriks õppimisel peavad tudengid sisemist motivatsiooni ehk soov õppida tuleneb nende enda sisemisest huvist ja soovist eneseteostusele. 10% tunnistas, et neid motiveerib õppima väline motivatsioon nagu näiteks hinded ja raha. Kui uurida, mis on need tegurid aitavad motivatsioonile kaasa, siis allpool oleva joonise number 8 järgi motiveerib kõige enam õppeaine ise ehk siis see aine ja eriala mida õpitakse, peab õpilast ennast huvitama. Suur osa sellel on ka õppejõul, kes ainet annab ja kursusekaaslastel, kellega koos õpitakse. 12 vastajat on märkinud, et võimalus karjääri

teha pole nende jaoks eriline motivatsioonitegur, mis kinnitab veelkord asjaolu, et õpitakse pigem sisemisest huvist valdkonna vastu.

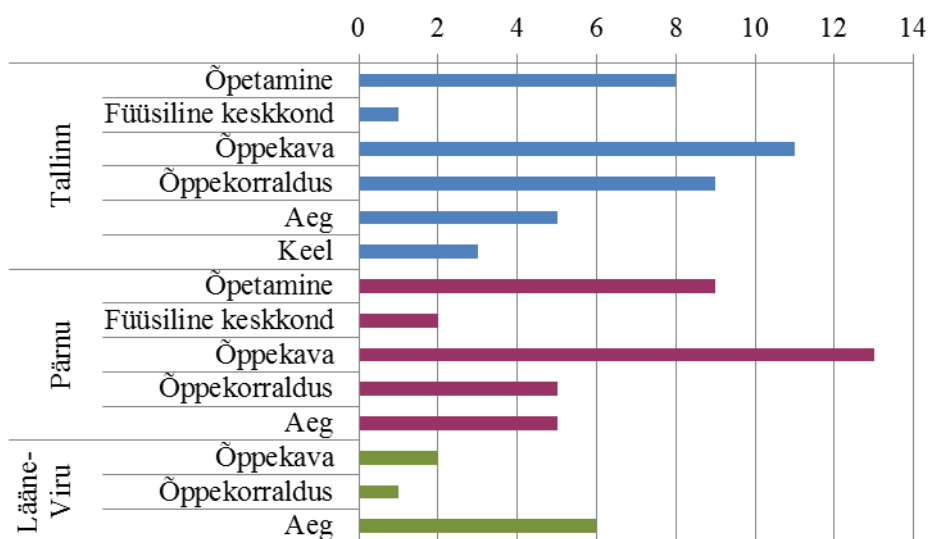
Joonis 9. Õpilaste motivatsiooni soodustavad tegurid (autori koostatud)

Kuigi eelnevalt tuli välja, et suur osa motivatsiooni kujunemisel on ka õppejõududel, siis ühe peamise puudusena õppeprotsessis toodi välja õpetamise halb kvaliteet (20 korral), mille põhjusteks olid tagasiside puudus ja vähene juhendamine. Kuigi 38% vastanutest on märkinud, et on saanud õpingute jooksul piisavalt tuge (vt. joonis 10), siis vaid 7% vastas, et sai seda õppejõududelt. Kõige enam said õpilased õpingute jooksul tuge kaasõpilastelt (85%), kõige vähem nõustajatelt/psühholoogidelt (5%) ja muu kooli personali käest (3%).

Joonis 10. Hinnang õpingute jooksul saadud toele (autori koostatud)

Kõige suuremaks puuduseks õppeprotsessil toodi välja õppekava, mida 69 vastusest nimetati 35 korral. Peamiseks rahulolematuse põhjuseks on valikainete ja eriala ainete vähesus. Puudusena mainiti veel õpetamise kvaliteeti (17 korda) ja õppekorraldust (15 korda). Õpetamisega rahulolematust on tingitud õpetamise madalast kvaliteedist ja tagasiside puudumisest. Õppekorralduses tekitavad rahuolematust segadused tunniplaaniga ja info vähene liikumine. 15 korda mainiti ka ajapuudust, mida võib kaugõppe tudengite puhul pidada normaalseks, kuna tuleb end lisaks koolile jagada ka töö ja kodu vahel. Samas tundus, et paljud tudengid pole teadlikud õppepuhkuse võimalusest, mis aitaks nende ajapuudust pisut leevendada. Kõigest 3 vastajat väitsid, et nende arvates õppeprotsessis ühtegi puudust ei esine.

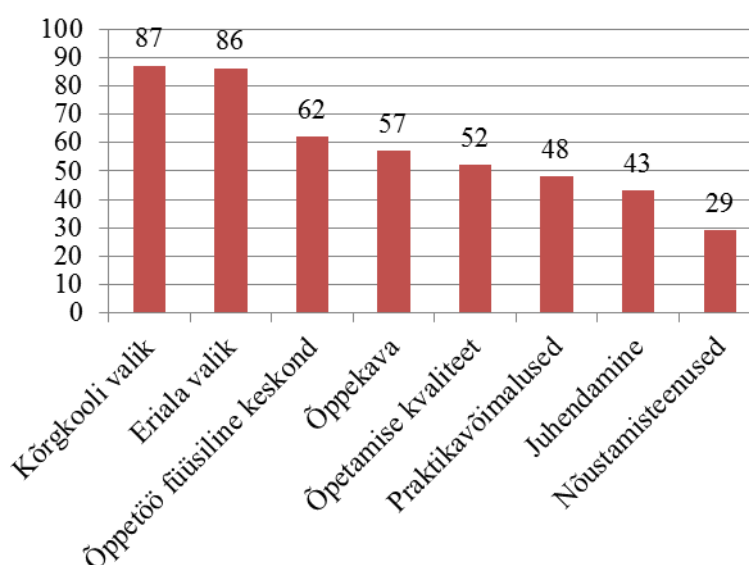

Joonis 11. Probleemid õppeprotsessides ülikoolide kaupa (autori koostatud)

Kui vaadelda puudusi ülikoolide lõikes, siis kõigi kolme kõrgkooli tudengite suureks probleemiks oli ajapuudus ja suur koormus, mis on tingitud lühikesest õppeperioodist (vt joonis 11). Kuna Tallinna Ülikoolist ja Tartu Ülikooli Pärnu kolledžist oli vastajaid rohkem, oli võimalik nende tulemusi ka omavahel võrrelda, kuid suuri erinevusi neis ei olnud. Ühtemoodi hinnati puuduseks õpetamise kvaliteeti, kuid Tallinna Ülikooli tudengite arvates oli puuduseks juhendamine ja suhtumine, Tartu Ülikooli Pärnu kolledžis tagasiside puudumine ja õpetamisviisid. Õppekava puhul oli mõlema kooli tudengite arvates puuduseks valikainete vähesus, Tartu Ülikooli Pärnu kolleži tudengite

arvates on ka eriala aineid liiga vähe. Õppekorralduses tekitas mõlema kooli tudengites segadust ootamatult muutuv tunniplaan, Tallinna Ülikoolis oli probleemiks ka info liikumise vähesus.

Kui hinnata rahulolu, siis ollakse kõige enam rahul oma kõrgkooli- ja eriala valikuga ning õppetöö füüsilise keskkonnaga (vt joonis 12). Kuigi eelnevalt kurdeti palju õppekava ja õpetamise kvaliteedi üle, siis järgnev joonis näitab, et üldiselt ollakse olukorraga siiski rahul, mida tõestab ka fakt, et 5 palli hindamissüsteemis tuli keskmiseks õpingutega rahulolu hindeks 4.

Joonis 12. Tudengite rahulolu valitud õppeasutuse poolt pakutavaga (autori koostatud)

Tudengitelt paluti hinnata ka oma võimalusi tööturul peale õpingute lõpetamist. Vastanutest 44% peab oma võimalusi tööturul heaks, 43% arvab et need võiks paremad olla, 12% ei oska öelda ning vaid üks vastaja (1%) arvab, et tema võimalused tööturul peale õpingut on halvad.

Edasiõppimise peale on mõelnud 37% tudengit, neist 25% soovib seda teha samal erialal ja 12% teisel erialal. 16% vastas, et nad edasi õppida ei kavatse ja 48% ei ole oma edasistes õpinguplaanides veel kindlaid otsuseid teinud.

2.3 Arutelu ja järeldused

Antud uuringus osales kokku 102 kaugõppe sotsiaaltöö tudengit ehk 17,6% koguvalimist. Vastajatest 92% olid naised ja 8% mehed. Meeste osakaalu vähesuseks võib pidada meeste vähest huvi antud eriala omandamiseks, mis omakorda võib olla tingitud valdkonna madalast palgatasemest. Antud uuringu järgi on keskmine sotsiaaltöö tudeng 34,5 aastane suhtes või abielus naine, kes kasvatab kahte last.

Kooli ja eriala valikul oli tudengite jaoks peamiseks põhjuseks huvi antud eriala vastu ja võimalus eneseteostusele. Seda kinnitab ka asjaolu, et lausa 90% tudengeid vastas, et neid motiveerib õppima sisemine motivatsioon, mitte hinded ja raha. Suur osa oli ka neid, kelle kooli ja eriala valikul oli oluliseks põhjuseks kooli asukoht ja see, et nad töötavad samal erialal. Kuna sotsiaalhoolekandeseaduse §4 sätestab, et sotsiaaltöötaja on kõrgharidusega isik, võib eeldada, et kõrgkooliõpingutega alustamise põhjuseks on oma töö jaoks vajaliku kompetentsuse ja töökoha säilitamine. Vähem mõjutasid valikut varasemate kogemuste arvestamise võimalus, sisseastumise kriteeriumid, eriala maine ja teiste soovitud. Kõige ebaolulisemaks märgiti see, et ei saanud soovitud erialale sisse, mis tähendab, et sotsiaaltöö eriala oligi tudengite esimene ja soovitud valik.

Kuna kaugõpe on õppevorm, kus kontaktitunde on vähe, sobib selline õppevorm väga hästi töötavatele inimestele, mistõttu pole imestada, et enamus vastanutest käib õpingute kõrvalt ka täiskohaga tööl. Peamiseks tööl käimise põhjuseks märgiti majandusliku toimetuleku säilitamine, eneseteostussoov ja erialase töökogemuse saamine.

Kuigi alates 2013. aastast on täiskoormusega õppijale eestikeelne kõrgharidus tasuta on sellel siiski mitu kriteeriumit. Nimelt ei laiene see nendele üliõpilastele, kes ei täida nõutud õppe mahtu, alustasid õpinguid varem või on kahe aasta jooksul eksmatrikuleeritud ja uuesti samale õppekavale immatrikuleeritud (Ülikooliseadus, 1995).

Oma majandusliku olukorra leevendamiseks on üliõpilase võimalik saada mitmeid toetusi, kuid ka nende puhul on oluline sisseastumise aasta. 2013/2014. õppeaastal alustanud tudengid saavad taotleda vajaduspõhist õppetootust (kuni 358 eurot) või

vajaduspõhist eritoetust (135 eurot). Enne 2013/2014. õppeaastat alanud tudengitel on võimalus taotleda põhitoetust (55,93 eurot) ja transpordi kulude katmiseks täiendavad toetust (28,13 eurot), mis makstakse välja paremusjärjestuse alusel. Lisaks sellele on võimalik võtta ka õppelaenu maksimaalmääral 1920 eurot õppeaastal. Kõik need võimalused võivad aidata majandusliku olukorda pisut parandada, kuid tuleb arvestada, et peale õpingute lõpetamist tuleb laenu koos intressidega tagasi maksmata hakata (Õppetootuste..., 2003).

Enam kui pooled tudengitest tunnistasid, et on hõivatud peamiselt oma töökohustustega ja kuigi koormus on suur hindavad tudengid oma enesetõhusust üpris kõrgeks ja on täiesti nõus väitega, et kui nad näevad vaeva tulevad nad toime ka raskemate ülesannetega. Enamus olid nõus ka väidetega, et nad leiavad väljapääsu ka keerulistest olukordadest, suudavad jääda rahulikuks ka rasketes situatsioonides ja tulevad hästi toime ka ootamatute olukordadega. Kõik need on oskused, mida läheb vaja nii õpingutes, töös kui eraelus. Eriti oluliseks võib pidada neid oskusi sotsiaaltöö puhul, kus tihti tulebki tegeleda ootamatute olukordadega, kus olenemata keerulistest situatsioonidest tuleb jääda rahulikuks ja leida probleemidele kiiresti ja sobivalt lahendused.

Uurimusest tuli välja, et kõige enam aitavad õppimisel motivatsioonile kaasa huvitav aine ja eriala, mis kinnitab teoorias välja toodud Krulli (2000) arvamust, et "Õpimotivatsioon oleneb õpitava väärtusest õpilase jaoks". Suur osa on ka sõbralikul ja motiveeritud õppejõul, toredatel kursusekaaslastel, õppekava sisul ja võimalusel teha karjääri. Ka 2014. aastal läbiviidud uuringust selgus, et üliõpilased ootavad õppejõududel sõbralikkust, abivalmidust ja avatust ning tähtis on ka õpetamisstiil, mis peaks olema huvitav, uudne ja kaasakisuv (Aidla *et al.*, 2014, lk 46).

Respondentide vastustest selgus, et kõige suuremaks puuduseks õppeprotsessis on õppekava, kus on vähe eriala- ja valikaineid. Eraldi mainiti ära, et paljud eriala ained on oma sisult kattuvad ja nendes arutatakse probleeme, selle asemel, et rääkida lahendustest. Valikainete puhul toodi lisaks nende vähesusele välja ka ebastabiilsus ehk kõiki valikaineid pole võimalik iga semester valida ning paljudel juhtudel kattuvad

valikained põhiainetega, mis tähendab, et ainepunktide saamiseks valitakse ained, mis tegelikult ei huvitagi. Üheks võimaluseks selle probleemi lahendamisel oleks e-õpe, mis võimaldaks tudengitel kodust lahkumata ainetest osa võtta. Samas oleks ka ülikoolil võimalik pakkuda laiemat õppeainete valikut ja suurendada seega üliõpilaste aktiivsemat osalemist õppetöös.

Teise suure puudusena mainiti õpetamise halba kvaliteeti, mille põhjusteks olid tagasiside puudus ja vähene juhendamine. Kuna kaugõppes on suur osa iseseisval töö ja kontaktitunde on vähe, siis on arusaadav, et õppejõududega suhtlemine on raskendatud ning peamiseks suhtlusvahenditeks on erinevad kommunikatsioonivahendid, mis pole aga nii mugavad, kiired ja põhjalikud kui silmast-silma kohtumised. Hea külg on see, et see on muutnud aktiivsemaks tudengite omavahelise suhtluse, mida ilmestab uurimuses välja tulnud asjaolu, et kõige enam tuge saavad tudengid kaasõpilastelt. Kõige vähem saadakse abi õppejõududelt, nõustajatelt/psühholoogidelt ja muult kooli personalilt. Samas tuleb mõista, et ka õppejõududel on suur koormus, mistõttu vastamine võtabki aega. Pisut abi võib pakkuda kõrgharidusprogramm 2016-2019, mis näeb ette õppejõudude rolli väärtustamist kõrgema palga ja enesetäiendamiste teel, mille eesmärgiks on õppejõudude motivatsiooni ja õpetusmeetodite täiendamine, mis omakorda tõstaksid õpetamise kvaliteeti. Abi võiks olla ka sellest, kui igal kõrgkoolil oleks oma veebitugi või veebiõpetaja, kes tegeleks jooksvalt lihtsamate küsimustega, mis tudengitel tekkida võivad. See võimaldaks saada tudengitel kiiremat vastuseid ja aitaks vähendada ka õppejõudude koormust.

Mitu korda mainiti ka ajapuudust, mis on tingitud lühikesest õppeperioodist ja sellega kaasnevast suurest koormusest. Mitmed vastajaid tõid eraldi välja, et praktikate tegemine näib lausa võimatu, kuna puhkust on võimalik võtta vaid 28 päeva aastas. See omakorda näitab, et tudengid ei ole teadlikud õppepuhkuse võimalusest, mis on 30 kalendripäeva kalendriaasta jooksul, millest 20 päeva on ka tasustatud. Lisaks on võimalik saada täiendavat 15 päevast õppepuhkust lõputöö kirjutamiseks, mis on samuti tasustatud (Täiskasvanute..., 2015). See omakorda viitab sellele, et ka õppeosakond või õppejõud pole jaganud tudengitele piisavalt informatsiooni tudengite õiguste ja

võimaluste kohta, samas võiksid ka tudengid ka ise oma õiguste välja selgitamisel aktiivsemad olla. Samuti võiks abiks olla õppeperioodi pikendamine.

Kõige enam olid respondendid rahul kõrgkooli ja eriala valikuga ning õppetöö füüsilise keskkonnaga. Kuigi eelnevalt nimetati rahulolematust õppekava ja õpetamise kvaliteedi osas, siis üldises hinnagus said ka need väga kõrgeid hinnanguid. Samas võib see olla tingitud sellest, et õppeprotsessi puudusi puudutav küsimus oli esitatud vabavastusena ja vastamine polnud kohustuslik, samas rahuolu hindamine oli kõigile kohustuslik. Samas tuleb silmas pidada, et üldine rahulolu ei välista üksikasjadega rahulolematust.

Lõputööst selgus, et peamiselt õpitakse sotsiaaltööd sisemisest huvist sotsiaaltöö eriala vastu ja see huvi motiveerib tudengeid ka õpingutel pingutama. Peamiste probleemidena toodi välja õppekorralduse ja õpetamise nõrk kvaliteet, samas 5 palli hindamissüsteemis tuli õpingutega rahulolu keskmiseks hindeks 4, mistõttu võib öelda, et üldiselt on tudengid oma õpingutega siiski rahul.

KOKKUVÕTE

Käesoleva lõputöö „Tulevane sotsiaaltöötaja: tema motivatsioon ja probleemid hariduse omandamisel“, eesmärgiks oli uurida, mis motiveerib üliõpilasi seda eriala õppima ja millised on õpingutel tekkivad probleemid. Antud teema on aktuaalne, kuna sotsiaaltöö on kasvanud vabatahtlikust tööst professionaalseks ja struktureeritud erialaks, kus ametialase kompetentsi saavutamiseks peab omama erialast kõrgharidust. Uurimistulemused võiksid huvi ja kasulikku informatsiooni pakkuda nii sotsiaaltööd õpetavatele ülikoolidele kui ka tulevastele sotsiaaltöö üliõpilastele.

Sotsiaaltöö eesmärk on toimetulekuraskustes inimeste elukvaliteedi parandamine, mistõttu nimetatakse sotsiaaltöö tegijaid vahel ka ühiskonna arstideks. Sotsiaaltööd tehakse keerulistes ja pingelistes olukordades, kus otsuste tegemiseks tuleb ühendada nii teoreetilised teadmised kui kogemused ja oskused. Teadmiste saamiseks tuleb omandada sotsiaaltööalane kõrgharidus, mida käesoleval õppeaastal saab kaugõppes õppida kolmes kõrgkoolis: Tallinna Ülikoolis, Tartu Ülikooli Pärnu kolledžis ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis. Kooli ja eriala valikul oli enamustel määravaks huvi sotsiaalvaldkonna vastu ja eneseteostusvõimalus. Tähtis osa on ka enesetõhususel ehk usul oma võimetesse. Antud uurimuses osalenud tudengid hindasid oma enesetõhusust üsna kõrgelt. Enamus on nõus väitega, et kui nad näevad vaeva, tulevad nad toime ka raskemate ülesannetega. See oskus on oluline nii õpingutel ülikoolis kui ka töös, sest sotsiaaltöö on amet, kus tuleb tihti tegeleda just keeruliste olukordadega.

Oma eesmärkide poole püüdlemisel on oluline osa ka motivatsioonil, mis paneb meid oma eesmärkide saavutamise nimel tegutsema. Uurimusest selgus, et enamus tudengeid motiveerib õppima sisemine motivatsioon ehk huvi, mitte hinded ja raha. Peamised tegurid, mis motivatsioonile kaasa aitavad on peale huvitavate ainete ja eriala veel sõbralikud ja motiveeritud õppejõud, toredad kursusekaaslased ja hea õppekava. Ometi

toodi põhilise puudusena õppeprotsessis välja just õppekava, milles on tudengite arvates liiga vähe eriala- ja valikaineid. Tudengid leiavad, et eriala ained on oma sisult liialt sarnased ja valikaineid on vähe ning need on halvasti kättesaadavad, kuna paljudele ainetele pole võimalik igal semestril registreerida. Seda probleemi aitaks leevendada e-õpe, mis võimaldab pakkuda rohkem aineid, samas ei pea üliõpilased nendes osalemiseks töölt vaba päeva võtma ega kodust ülikooli minemiseks lahkuma.

Puudusena märgiti veel ka õpetamise madalat kvaliteeti, mille põhjusteks olid vähene tagasiside ja juhendamine, mis on tingitud asjaolust, et kaugõppes õppides on kontaktitunde vähe ja seetõttu on tudengi ja õppejõu omavaheline suhtlus raskendatud. Võib järeldada, et see on ka põhjuseks, miks uurimisandmete põhjal saavad tudengid õpingutel kõige enam tuge kaasõpilastelt, mitte õppejõududelt või mõnelt teiselt ülikooli töötajalt. Õpetamise kvaliteedi parandamiseks on Haridus- ja Teadusministeeriumis kinnitatud kõrgharidusprogramm, mille eesmärk on läbi õppejõudude töö väärtustamine ja sellega ka nende motivatsiooni ja töö kvaliteedi tõstmine. Lisaks võiks abi olla ka veebipõhisest abilisest, kellelt tudengid saaksid jooksvalt oma väiksematele muredele lahendusi küsida, mis seeläbi aitaks vähendada ka õppejõudude töökoormust.

Uurimustulemustest selgus, et enamus tudengeid käib õpingute kõrvalt ka täiskohaga tööl, mis tähendab, et oma aega tuleb planeerida mitme tegevuse vahel. Seetõttu nimetati ühe probleemina ka ajapuudust, mis on tingitud lühikesest õppeperioodist ja sellega kaasnevast suurest koormusest. Samas tundus, et mõned tudengid polnud teadlikud õppepuhkuse võimalusest, mis aitaks ajapuudust pisut leevendada. Selle probleemi leevendamisel peaksid üliõpilased ise olema aktiivsemad uurima oma õigusi ja võimalusi ülikoolis õppimise ajal, samas võiks ka õppejõud ja õppeosakond neid võimalusi rohkem tudengitele selgitada. Kindlasti võiks koormuse vähendamisel abi olla ka pikendatud õppeperioodist.

Lõputööst selgus, et enamasti õpitakse sotsiaaltööd siiski sisemisest huvist eriala vastu ning see on õpingutel ka põhiliseks motivaatoriks. Samuti hindavad tudengid oma enesetõhusust väga kõrgelt, mis näitab, et üldiselt saadakse kõigega hakkama ja kaugõppes õppides on selline tugevus töö ja pere kõrvalt lausa hädavajalik. Peamiste

probleemidena toodi välja õppekava ja õpetamise nõrk kvaliteet, samas hinnati õpingutega rahulolu üsna kõrgeks, mis näitab, et kuigi tudengid leiavad oma õpingutes mõningaid puudujääke on nad suures plaanis siiski oma õpingutega rahul.

VIIDATUD ALLIKAD

- Aidla, A., Reino, A., Vadi, M. (2014). *Õppejõud ja üliõpilane: rollikäsitluse ülevaade*.
Loetud aadressil <http://primus.archimedes.ee/sites/default/files/Raport.pdf>
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. New Jersey: Prentice - Hall, Inc.
- Bandura, A. (2003). *Self-efficacy: the exercise of control*. Freeman.
- Biggs, J., & Tang, C. (2008). *Õppimist väärtustav õpetamine ülikoolis*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Beilmann, M., Espenberg, K., Lees, K., Nahkur, O., Sammul, M., Vahaste, S., Varblane, U. (2013). *Eesti Üliõpilaste eluolu 2013. Rahvusvahelise üliõpilaste uuringu EUROSTAT V Eesti analüüs*. Loetud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/43625/EurostudentV_l6pparuanne.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Brophy, J. (2014). *Kuidas õpilasi motiveerida*. Tallinn: SA Archimedes.
- Deci, E. L., & Ryan, R.M. (2004). *Handbook of Self-determination research*. Rochester: University of Rochester Press.
- Eesti Hariduse Infosüsteem. Kõrgharidus. *Üliõpilaste, vastuvõtute, lõpetanute ja katkestajate arv, õpete, õppeasutuse tüüpide ja omandivormide lõikes (2005-2012)*. Õppekavad 2014. Loetud aadressil <http://www.hm.ee/ehis/statistika.html>
- Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon. (2016). *Sotsiaaalala töötaja eetikakoodeks*. Loetud aadressil <http://eswa.ee/index.php?picfile=67>
- Elenurm, T. (2011). *Kuidas hoida töötajate vaimset tervist ja ennetada läbipõlemist*. Sotsiaaltöö 5, lk 34-38.
- Fischer, H., Virgillito, A., & Wilkesmann, U. (2012). *Academic Motivation of Students - The German Case*. Retrieved from http://www.zhb.tu-dortmund.de/wb/Wil/Medienpool/Downloads/DP_2012_21.pdf

- Haridus- ja Teadusministeerium. *Kõrgharidus*. Loetud aadressil <https://www.hm.ee/et/tegevused/korgharidus>
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. (2005). Tallinn: Medicina.
- Juvonen, J., & Wentzel, K. R. (1996). *Social motivation*. New York: Cambridge University Press.
- Kidron, A.(2008). *Uuri ja käsiraamat. Mis ja milleks? Kuidas? Mis meetodil?* Tallinn: Mondo.
- Kuusk, A., Laan, M., Sunts, H., Urb, J. (2015) Eesti kõrgkoolide 2012. aasta vilistlaste uuring. Lõpparuanne. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium. Loetud aadressil <http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/45385/2012.%20a%20vilistlaste%20uuring.pdf?sequence=1>
- Kutsekoda. (2016). Kutsestandard. *Sotsiaaltöötaja, tase 6*. Loetud aadressil <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/10536213/pdf/sotsiaaltootaja-tase-6.7.et.pdf>
- Kutseseadus. (2008). *Riigi Teataja I*, 24, 156. Loetud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/12974050>
- Kreem, R. (1995). *Sotsiaaltöö teooria ja praktika*. Tartu: Eesti Sotsiaaltöötajate Koondis Lääneriikides.
- Krull, E. (2000). *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Kõrgharidusprogramm 2016-2019. (2016). Loetud aadressil https://www.hm.ee/sites/default/files/lisa_8_korghariduse_programm_2016-2019.pdf
- Lääne-Viru Rakenduskõrgkool. (2016). *Sotsiaaltöö*. Loetud aadressil <http://www.lvrkk.ee/sisseastujale/sotsiaaltoosisseastujale/>
- Malvet, M., & Mikkola, M. (1998). *Sotsiaalhoolekanne*. Tallinn: AS Sinisukk.
- Maslow, A.H. (2007), *Motivatsioon ja isiksus*. Tallinn: Mantra.
- McMillan, K., & Weyers, J. (2011). *Õppimine kõrgkoolis*. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.
- Payne, M. (1995). *Tänapäeva sotsiaaltöö teooria: kriitiline sissejuhatus*. Tallinn: The Macmillan Press Ltd.

- Pihelgas, R. (2011). *Sotsiaaltöötaja psühhosotsiaalne töökeskkond*. Sotsiaaltöö, 5, lk 39-40.
- Pink, D.H. (2011). *Liikumapanev jõud*. Tallinn: Äripäev.
- Pints, P., & Tiko, A. (1997). *Inimkäsitlused ja eetika sotsiaaltöö lähtekohana*. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikool.
- Rakenduskõrgkooli seadus. (1998). *Riigi Teataja I*, 61, 980. Loetud aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/75707>
- Saksakulm, T. (2015). *Avasta ja teosta end*. Harku: Ellervo.
- Scwarzer, R. (2014). *General Self - Efficacy Scale*. Retrieved from http://userpage.fu-berlin.de/~health/faq_gse.pdf
- Selg, M. (2014). *Sotsiaaltöö professiooni ülemaailmne definitsioon*. Sotsiaaltöö, 3 lk 9-10.
- Selg, M. (2006). *Ülikoolilt Tartu linnale: Sotsiaaltöö- teemaliste üliõpilasuuringute kogumik III*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Selg, M., & Velli-Vällik, H. (2015). *Abiks sotsiaaltöötajale kutse taotlemisel*. Sotsiaaltöö, 3, lk 23-26.
- Sotsiaalhoolekandeseadus. (2015). *Riigi Teataja I*, 30.12.2015, 5. Loetud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/130122015005>
- Šults, K. (2015). *Õpingute katkestamise põhjused ja õpingutega jätkamise motivatsioon*. Tallinna Tehnikaülikooli õpingud katkestanute uuring. Loetud aadressil http://www.ttu.ee/public/t/tudengile/oppeinfo/uuringud/Katkestanute_uuring_2015_veeb.pdf
- Tallinna Ülikool. (2016). *Sotsiaaltöö*. Loetud aadressil <http://www.tlu.ee/et/opingud/oppimisvoimalused/bakalaureuseope/Sotsiaalto>
- Tartu Ülikool Pärnu kolledž. *Sotsiaaltöö- ja rehabilitatsioonikorraldus*. (2016). Loetud aadressil <http://www.pc.ut.ee/et/sisseastumine/sotsiaalto-rehabilitatsiooni-korraldus>
- Tulva, T. (1994). *Eesti sotsiaaltöö küsimusi*. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikool.
- Tulva, T. (1998). *Teaduselt praktikale: uurimusi ja arutlusi sotsiaaltöö teemadel*. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikool.

- Täiskasvanute koolituse seadus. (2015) *Riigi Teataja I*, 23.03.2105, 5. Loetud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/123032015005>
- Waterman, B.T. (2002). *Motivations for choosing social service as a career*. Retrieved from <http://www.bedrugfree.net/Motivations.pdf>
- Õppetoetuste ja õppelaenu seadus. (2003). *Riigi Teataja I*, 58, 387. Loetud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/104122014009>
- Ülikooliseadus. (1995). *Riigi Teataja I*, 12, 119. Loetud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/130052012011>

Lisa 1. Küsimustik kaugõppe sotsiaaltöö tudengitele

Küsimustik on koostatud Tartu Ülikooli Pärnu kolledži üliõpilase lõputööks vajaliku uuringu läbiviimiseks. Uuringu eesmärk on välja selgitada kaugõppes õppivate sotsiaaltöö tudengite motivatsioon ja probleemid hariduse omandamisel.

Küsitlus on anonüümne ning saadud andmeid kasutatakse üldistatud kujul ja konkreetse lõputöö valmimisel. Ankeedi täitmine võtab aega orienteeruvalt 15 minutit.

Ankeetküsimustik on avatud 16. veebruarist kuni 29. veebruarini 2016. aastal.

Küsimuste või probleemide tekkimisel võtke ühendust
helenmaripuu@windowslive.com

Ette tänades

Helen Maripuu

TAUSTANDMED

1. Teie sugu:

☐ Mees

☐ Naine

2. Teie vanus (täisaastates):

3. Teie perekonnaseis:

☐ Vallaline

☐ Vabaabielus

☐ Abielus

☐ Lahutatud

4. Mitu last kasvab teie peres?

- ☐ 0
- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4 või rohkem

ÕPINGUTEGA SEOTUD KÜSIMUSED

5. Mis kõrgkoolis õpite?

- ☐ Tallinna Ülikool
- ☐ Tartu Ülikool Pärnu kolledž
- ☐ Lääne-Viru Rakenduskõrgkool

6. Millise koormusega õpite?

- ☐ Osakoormusega
- ☐ Täiskoormusega

7. Mis aastal lõpetasite keskkooli?

8. Mis aastal alustasite õpinguid selles kõrgkoolis antud erialal?

9. Kas olete kõrgkooliõpingutes teinud pausi?

- ☐ Ei (jätkate küsimusega nr 11)
- ☐ Jah

10. Miks tegite kõrgkooliõpingutes pausi?

11. Miks asusite õppima just selles koolis just sellel erialal?

	Väga oluline	Oluline	Vähe oluline	Ei ole üldse oluline
Valdkond eriala huvitas mind				
Tunnen end selles valdkonnas tugevana				
Loodan tulevikus head palka				
Vanemad/sugulased soovitasid				
Sellele õppekavale oli lihtsam sisse saada				
Töötan samal või lähedasel erialal ja soovin kvalifikatsiooni tõsta				
Ei saanud esimese eelistusena valitud erialale sisse				
Majanduslikud põhjused				
Õppekava läbimisel arvestati minu varasemaid õpi- ja töökogemusi				
Näen erialal eneseteostusvõimalust				
Kooli maine on kõrge				
Eriala maine on kõrge				
Kooli asukoht on sobiv				

12. Mitu tundi päevas kulutate iseseisvale õppimisele?

13. Kas kavatsete peale lõpetamist õpinguid jätkata?

- ☐ Ei
- ☐ Jah, samal erialal
- ☐ Jah, mõnel teisel erialal
- ☐ Ei oska öelda

14. Milline väide kirjeldab Teie eelistusi kõige paremini?

- ☐ Tegelen peamiselt õppimisega
- ☐ Tegelen peamiselt töökohustustega
- ☐ Tegelen peamiselt teiste kohustustega (kodu, lapsed jms)

ÕPINGUD JA TÖÖTAMINE

15. Märkige väide, mis iseloomustab kõige täpsemini Teie tööelu

- ☐ Ei töötanud enne õppima asumist ega õpingute ajal (jätkate küsimusega nr 21)
- ☐ Töötasin enne õppima asumist, aga mitte õpingute ajal (jätkate küsimusega nr 21)
- ☐ Töötasin enne õppima asumist ja ka õpingute ajal
- ☐ Ei töötanud enne õppima asumist, aga töötan õpingute ajal

16. Mis on õpingute ajal töötamise peamiseks põhjuseks?

- ☐ Ei tule majanduslikult muidu toime
- ☐ Hirm kaotada senine töökoht
- ☐ Soov end teostada
- ☐ Soov elatustaset tõsta
- ☐ Soov omandada üldist töökogemust
- ☐ Soov saada erialast töökogemust
- ☐ Tehti hea tööpakkumine

- ☐ Oli piisavalt vaba aega

17. Kuivõrd on õpitav eriala ja töökoht seotud

- ☐ Väga lähedalt (jätkate küsimusega nr 19)
- ☐ Suures osas (jätkate küsimusega nr 19)
- ☐ Mõningal määral (jätkate küsimusega nr 19)
- ☐ Ei ole seotud

18. Mis põhjustel ei ole õpitav eriala ja töökoht seotud?

- ☐ Ei ole leidnud erialast tööd
- ☐ Elukohas ei ole erialast tööd
- ☐ Praegune töö on huvitavam
- ☐ Palk ja muud töötingimused on praegu paremad
- ☐ Töötasin sellel ametikohal juba enne õpinguid

19. Millise koormusega töötate?

- ☐ Täiskoormusega
- ☐ Osakoormusega

20. Mil määral olete rahul oma koormusega arvestades oma õpingutele ja töötamisele kuluvat aega?

	Koormus võiks suurem olla	Koormus on täpselt paras	Koormus võiks väiksem olla
Õppetööga seotud tegevused			
Tööga seotud tegevused			
Koormus kokku			

21. Milliseks hindad oma võimalusi tööturul peale õpingute lõpetamist?

- ☐ Head
- ☐ Võiks paremad olla
- ☐ Halvad
- ☐ Ei oska öelda

22. Märkige need väited millega olete nõus

- ☐ Olen oma eriala valikuga Rahul
- ☐ Olen oma kõrgkooli valikuga Rahul
- ☐ Olen rahul hetkel läbiviidud õppekavaga
- ☐ Olen rahul praktikavõimalustega
- ☐ Olen rahul õppejõudude ja õpetamise kvaliteediga
- ☐ Olen rahul iseseisvate tööde juhendamisega
- ☐ Olen rahul õppetöö korraldamisega
- ☐ Olen rahul õppetöö füüsilise keskkonnaga
- ☐ Olen rahul kooli poolt pakutavate nõustamisteenustega

23. Mis on hetkel õppeprotsessis teie arvates kõige suurem puudus?

24. Hinda oma õpingutega rahulolu?

	1	2	3	4	5	
Ei ole üldse rahul						Olen väga rahul

25. Kas olete saanud kõrgkoolis õppides tuge (õppejõud, nõustajad, õppeosakond)?

- ☐ Jah, sain piisavalt
- ☐ Jah, sain aga mitte piisavalt
- ☐ Ei saanud (jätkate küsimusega nr 27)
- ☐ Ei olnud teadlik (jätkate küsimusega nr 27)
- ☐ Ei vajanud (jätkate küsimusega nr 27)

26. Kellelt saite õpingute jooksul kõige rohkem tuge?

- ☐ Kaasõpilastelt
- ☐ Õppejõududelt
- ☐ Nõustajatelt/psühholoogidelt
- ☐ Muult kooli personalilt

27. Peamiseks motivaatoriks õppimisel on?

- ☐ Väline motivatsioon (raha, hinded)
- ☐ Sisemine motivatsioon (eneseteostus)

28. Millised tegurid aitavad motivatsioonile kaasa?

	Täiesti nõus	Pigem nõus	Pigem ei nõustu	Ei nõustu üldse
Sõbralikud ja motiveeritud õppejõud				
Huvitavad ained				
Toredad kursusekaaslased				
Õppekava sisu				
Huvitav eriala				
Võimalus teha karjääri				

29. Mil määral nõustud järgnevate väidetega?

	Nõustun täielikult	Pigem nõus	Pigem ei nõustu	Ei nõustu üldse
Kui näen vaeva, tulen toime ka raskemate ülesannetega				
Kui keegi mind takistab, leian alati viisi kuidas saada oma tahtmine				
Mul on lihtne jääda oma tahtmise juurde ja saavutada oma eesmärgid				
Tulen hästi toime ka ootamatute olukordadega				
Jään rahulikuks ka rasketes situatsioonides, sest saan toetuda oma oskustele				
Ma ei karda probleemide lahendamist, sest leian alati mitu lahendusviisi				
Leian alati väljapääsu keerulistest olukordadest				
Tulen üldiselt kõigega toime				

SUMMARY

THE FUTURE SOCIAL WORKER: MOTIVATION AND CHALLENGES IN OBTAINING THE DEGREE

Social work plays an important role in the society as the main aim of the profession is to improve the quality of life for people who have trouble coping with everyday life. Social work is performed in complicated and intense situations where one needs to combine theoretical knowledge with experience and skills.

However, different studies have shown that people working in that field find the job to be mentally demanding and underpaid. Considering these findings, the purpose of this paper was to investigate the main reasons that motivate students to study social work and analyse what kind of challenges have come up during their studies.

Motivation plays a role in working and studying because when a person is motivated they are willing to spend more time and effort on the studies. Motivation can be internal and external – internal motivation proceeds from the person themselves and the activity they engage with is pleasant for them whereas external motivation is influenced by other people's expectations such as praise and positive outcomes like good results. Study motivation has a major part in studying as it drives the student to work harder and put more effort in to their studies. In addition, self-efficacy or confidence as well as self-belief are all important factors for successful studies.

The challenges with motivation are topical since social work has changed over time from being a voluntary job to a professional occupation where one is required to have a higher education to achieve professional competence. The curricula in social work are currently available in a long distance learning form in three colleges and universities in

Estonia such as the University of Tartu Pärnu College (TÜPK), University of Tallinn (TLÜ) and in Lääne-Viru College (LVRKK).

The aim of this thesis was to identify the motivation and challenges of students of social work that have risen during the studies in the distance learning mode in the TÜPK, TLÜ and in LVRKK as the basis for the case study.

Considering the aim the following research questions were formulated:

1. Which were the main factors in choosing higher education in social work and the suitable institution?
2. Which motivating factors contributed the most to the studies?
3. How did the students rate their self-efficacy?
4. Which were the issues arising during the studies?
5. Which units or who provided the most support to the students with their studies?

This research was carried out using a quantitative research method in spring 2016 and the sample was chosen based on the students in the distance learning mode from TÜPK, TLÜ and LVRKK (580 in total). The data was gathered by using a semi-structured questionnaire created in the Google environment and was distributed electronically to the participating students. The survey was available for completion between 16.02-29.02.2016 which resulted in 102 students or 17.2% of the sample. The questionnaire consisted of 29 multiple and open questions; the data was used for analysis in a generalized form and analysed using data processing software Microsoft Excel.

The findings revealed that the main factor for choosing a higher education curriculum in social work and also the suitable institution was mainly determined by having an interest in the field and an opportunity for self-realization. Another reason was that the students were currently working in the field. In addition, the location of the college also played a role in making the choice. Since the Social Welfare Act of Estonia requires a social worker to have attained higher education, one can assume that the reason for obtaining a diploma/ Bachelor's degree in higher education is to gain the required competences and/or maintain the existing job. The less important reasons for studying

social work were admission criteria, recommendations from other people and the reputation of the speciality.

The research also showed that studying an interesting speciality primarily contributes to motivation which also supports the conclusions in the theory section that study motivation of the student depends on the value of what they study and how they perceive it. The teaching staff, fellow students and the curriculum also played a large part in the student motivation.

Although the burden of managing the studies, work and family life at the same time is quite high, the students rate their self-efficacy highly. Most students agreed that when they work hard and make a major effort in their studies they would be able to overcome difficult tasks and challenges in the future. Having an ability like this is essential both during the studies and at work because in social work one often needs to deal with complex assignments.

The biggest drawback was said to be a low number of speciality focused and elective subject courses in the curriculum. This problem could be solved by using e-learning which would enable the students to take part in the classes at home which would also enable the university to offer a wider selection of subject courses and increase the amount of student participation.

The second disadvantage was the poor quality of teaching which was caused by delayed or poor feedback from teachers and insufficient supervision offered by teaching staff. Since the distance learning mode has a few contact classes and most of the work is carried out independently by students, it has made the communication between the staff and students slow and complicated; however the communication between fellow students is more active which is illustrated by the finding in the survey that the students receive the most support from fellow the students.

However, it should be understood that the teaching staff have a high volume of work which may delay responding the student's queries by email. This could be solved by

setting up an online support system that would allow students to get answers to simpler queries quicker and would reduce the work burden of the teaching staff.

In conclusion, even though the students have found shortcomings in the curriculum and staff, their overall level of satisfaction is high and they are content with their studies.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Helen Maripuu

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Tulevane sotsiaaltöötaja: tema motivatsioon ja probleemid hariduse omandamisel,

mille juhendaja on Tiiu Kamdron,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Pärnus, 18.05.2016